

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი ევროპეისტიკის
დეპარტამენტი

ხელნაწერის უფლებით

ქრისტინე თოფურია

ტრაზახი, როგორც ფსიქოლინგვისტური ფენომენი და მისი
ვერბალური გამოხატულება პოლიტიკურ დისკურსში

სპეციალობა - ფილოლოგია

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად
წარმოდგენილი დისერტაციის

ავტორეფერატი

ბათუმი

2024

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ევროპეისტიკის დეპარტამენტში

სამეცნიერო ხელმძღვანელი

თეა შავლაძე: ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი

უცხოელი შემფასებელი

ცვეტელინა ჰარაჰისკა

რუსე ანგელ კანჩევის უნივერსიტეტის
პროფესორი, ბულგარეთი

შემფასებლები

ირინე გომუხეთელიანი

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი

მაია ბარამიძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის,
ქართული ფილოლოგიის დეპარტამენტის პროფესორი,
ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი

მადონა შელია

სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება ..... ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: ბათუმი, ნინოშვილის ქუჩა # 35, პირველი კორპუსი, მეორე სართული, აუდიტორია 37.

სადისერტაციო ნაშრომის გაცნობა შესაძლებელია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ბიბლიოთეკასა და ამავე უნივერსიტეტის ვებ-გვერდზე.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი
ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი **მაია კიკვაძე**

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

ტრაბახი ოდითგანვე იყო და დღემდე არის ადამიანის ყოფის განუყოფელი ნაწილი. ტრაბახი საკმაოდ რთული და კომპლექსური ბუნების მატარებელია და მისი ძირეული შესწავლა მოითხოვს ინტერდისციპლინარულ კვლევას, როგორც დამოუკიდებელი, აგრეთვე, ჰიბრიდული დარგების ჩართულობას.

თემა **აქტუალურია** იმდენად, რამდენადაც ტრაბახი თვითგამოხატვის ერთ-ერთი ყველაზე გავრცელებული ფორმა თანამედროვე რეალობაში. იგი ვლინდება სხვადასხვა კონტექსტში, სოციალური ინდენტობის აგებისა და თვითრეკლამირების მიზნით, დაწყებული საბავშვო ბაღში ბაქია გამონათქვამებით, დამთავრებული პოლიტიკურ რიტორიკაში თავმოძრონე ნარატივით.

ტრაბახს არ გააჩნია ასაკი, სქესი, ეთნიკურობა, სოციალური სტატუსი, რელიგიური მრწამსი თუ პროფესია. მას ვხდებით ყველგან და ყველასთან. თითოეული ჩვენგანი ტრაბახობს გაცნობიერებულად თუ გაუცნობიერებლად, განსხვავდება მხოლოდ მათი გამოხატვის ფორმა ენობრივ დონეზე. ზოგის ტრაბახი ძალიან აშკარა და თვალსაჩინოა, ზოგის კი შენიღბული და არაპირდაპირი. შესაბამისად, გამომდინარე იქიდან თუ საუბრის რომელ სტრატეგიას ირჩევს მოსაუბრე, განსხვავდება მსმენელზე ზეგავლენის მოხდენისა და სასურველი შედეგის მიღების ეფექტურობის კოეფიციენტი.

ტრაბახი, როგორც ფსიქოლინგვისტური ქმედება პოლიტიკურ ასპარეზზე, წარმოადგენს დისკურსს საკუთარი თავის ბრენდირების განზრახვით, სადაც მოსაუბრე სტრატეგიულად იყენებს ენას ავტორიტეტის, დომინანტობისა და ლეგიტიმაციის მოსაპოვებლად. იგი პოლიტიკურ აქტორს ეხმარება პოლიტიკური იდენტობის შექმნაში, პოლიტიკური ნარატივების ტრაექტორიის ფორმირებაში. მისი მიზანმიმართული გამოყენება დარწმუნების, მანიპულაციისა და პოლიტიკური დღის წესრიგის დასახვის საშუალებად გვევლინება.

ნაშრომის სიახლე მდგომარეობს იმაში, რომ მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ ტრაბახის გავრცელების არეალი ყოველდღიურ ცხოვრებაში ძალიან დიდია, ინგლისურენოვან აკადემიურ კვლევის სივრცეში ნაკლებად, ხოლო ქართულენოვან სამეცნიერო ლიტერატურაში საერთოდ არ არის შესწავლილი როგორც ზოგადად ტრაბახის ფენომენი, ისე ტრაბახის ფენომენი პოლიტიკაში.

შესაბამისად, ჩვენი სადისერტაციო ნაშრომის **მიზანია** შევისწავლოთ პოლიტიკური ტრაბახი თავისი ფსიქოლინგვისტური თავისებურებებით, როგორც მსმენელზე ორიენტირებული ხელოვნება, რომელსაც აქტიურად იყენებენ პოლიტიკური ოპონენტები ერთმანეთის წინააღმდეგ.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ჩვენი **მიზანია** ტრაბახის, როგორც ფსიქოლინგვისტური ფენომენის შესწავლა პოლიტიკური დისკურსის კონტექსტში. იმ კომპლექსური ბუნების, ენობრივი თავისებურებების, ლინგვისტური სტრატეგიების, დისკურსიული

ტაქტიკების, რიტორიკული ხერხებისა და კოგნიტური მექანიზმების გამოვლენა, რომლებიც ქმნიან პოლიტიკურ ტრაზახს. ამასთან, წარმოადგენს თუ არა ტრაზახი, როგორც ძლიერი ფსიქოლინგვისტური ფენომენი, პოლიტიკური დისკურსის ერთ-ერთ მთავარ მაკონსტრუირებელ ელემენტს, შეიძლება თუ არა იგი ჩაითვალოს პოლიტიკური მოწინააღმდეგის „დისკრედიტაციის“ ეფექტურ საშუალებად, არის თუ არა ტრაზახი მიზანრაციონალური მოქმედება, რომლის გამოყენებაც ემსახურება საზოგადოების მიმხრობას, საკუთარი პოლიტიკური ფიგურის უპირატესობის ხაზგასმას ა.შ.

აღნიშნული მიზნების მისაღწევად დავისახეთ რიგი **ამოცანები**, კერძოდ კი, შევისწავლოთ: 1) თეორიული სამეცნიერო წყაროები როგორც ზოგადად დისკურსის, ისე პოლიტიკური დისკურსის და მისი მახასიათებელი თვისებების შესახებ; ასევე გავვცნოთ თეორიულ მასალებს რიტორიკის და ფსიქოლონგვისტიკის შესახებ; 2) ტრაზახის ფენომენი, მისი მაპროვოცირებელი მიზეზები, ტრაზახის სახეები, პოლიტიკური ტრაზახის დანიშნულება; 3) შეიცვალა თუ არა ტრაზახისადმი დამოკიდებულება დროის ევოლუციასთან ერთად და ითვლება თუ არა თანამედროვე სოციუმში ტრაზახის სინონიმებად: თვით-რეკლამირება, თვით-პრეზენტაცია ან თვით-პრომოცია. 4) ტრაზახის რა სახესხვაობები არსებობს პოლიტიკურ ველზე, როგორია მათი ენობრივი გაფორმება ქართულ და ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში.

ნაშრომში გამოყენებულია შემდეგი **კვლევის მეთოდები**:
რაოდენობრივი ანალიზი - ინგლისურენოვანი და ქართულენოვანი პოლიტიკური ტრაზახის მაგალითების დაჯგუფების დროს.
დესკრიბციული მეთოდი - ემპირიული მასალის დამუშავებისთვის და ინტერპრეტაციისთვის. *შეპირისპირებითი მეთოდი* - ინგლისურენოვანი და ქართულენოვანი პოლიტიკური ტრაზახის საერთო და განმასხვავებელი ნიშნების გამოსაამკარავებლად.
ტექსტის ანალიზი - ბრაგალოგებში (ტრაზახის შემცველი ნარატივი) გამოყენებული სტილისტური, რიტორიკული, ლინგვისტური ხერხების გამოსავლენად.

კვლევის თეორიულ ბაზად გამოყენებულია: ქართველი (ც. ბარბაქაძე, ე. ბელიაშვილი, ნ. კირვალიძე, ს. ოშიაძე, ბ. ფორჩხიძე, თ. შავლაძე, თ. გაგოშიძე ა.შ), უცხოელი მკვლევრების (J. Mali, S. Whitbourne, M. Green, I. Scopelliti, V. Dijk, S. Ovul, M. Warrell, P. Klaus, M. Fineman, N. Fairclough, R. Nordquist, A. Garnham, G. Altmann, W. Cowles, S. Mills, R. Wodak, M. Jørgensen, P. Chilton, ა.შ) სტატიები, მონოგრაფიები და სხვა სახის სამეცნიერო ნაშრომები.

რაც შეეხება ნაშრომის პრაქტიკულ ბაზას, ნაშრომში განხილულია ერთი მხრივ ქართველი პოლიტიკოსების: შ. ნათელაშვილის, მ. სააკაშვილის, ნ. ბურჯანაძის, გ. მარგველაშვილის, დ. ბაქრაძის, ი. კობახიძის, კ. კალაძის, მეორე მხრივ კი ამერიკელი პოლიტიკოსების: დ. ტრამპის, ბ. კლინტონის, ჯ. ბუშის, ჰ. პეროტის, ა. გორის, ბ. ობამას და სხვათა პოლიტიკური ტრაზახის მაგალითები. ქართული ემპირიული მასალის ნაწილი

მოძიებულია <https://www.youtube.com/>-ზე, ხოლო ინგლისურენოვანი მაგალითები <https://www.c-span.org/>-ზე.

ნაშრომის თეორიული ღირებულება განისაზღვრება იმით, რომ იგი შეიცავს მნიშვნელოვან დასკვნებს ფსიქოლოგიის, ლინგვისტიკისა და პოლიტიკური დისკურსის ტრაზახთან ურთიერთმიმართების ჭრილში.

ნაშრომის პრაქტიკულ ღირებულებას წარმოადგენს ის, რომ პოლიტიკური დისკურსის, ფსიქოლინგვისტიკის, ტრაზახის ფენომენით დაინტერესების შემთხვევაში, იგი შეიძლება გამოყენებულ იქნას საბაკალავრო, სამაგისტრო ან სადოქტორო თემებზე მუშაობის პროცესში. ასევე, ნაშრომით შეიძლება დააინტერესდნენ ფსიქოლოგები, ფსიქოლინგვისტები, ქცევის თერაპევტები. მეტიც, ყველა პროფესიის, ასაკის, ეროვნების ადამიანი აქ ამოიკითხვას ბევრ სასარგებლო რჩევას თუ როგორ იტრაზახოს „ბაქია ადამიანის“ იარლიყის ქონის გარეშე. ეს ყველაფერი განსაკუთრებით საინტერესო შეიძლება აღმოჩნდეს იმ პოლიტიკოსებისთვის, რომელთა პოლიტიკური ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია ტრაზახი ან სულაც რიგითი მოქალაქეებისთვის, რომლებიც რთული არჩევანის წინაშე დგანან თუ ვის ანდონ ქვეყნის მომავალი. პოლიტიკური გუნდების პიარ კამპანიის წევრები, პოლიტიკური მრჩეველები, ის ადამიანები, რომლებიც წერენ საჯარო სიტყვით გამოსვლის ტექსტებს, უსათუოდ ბევრ მნიშვნელოვან საკითხს აღმოაჩენენ ჩვენს კვლევაში. ნაშრომი დაეხმარება მედიის სფეროს წარმომადგენლებს, რომ

უფრო მარტივად და სწორად შეძლონ პოლიტიკურ ქმედებებზე კომენტარის გაკეთება და მათი შეფასება. ვინაიდან, ნაშრომში ტრაბახთან დაკავშირებულ არაერთ ახალ ტერმინს ვხვდებით (ზოგის ჩვენეული თარგმანი შემოგთავაზეთ, ზოგი კი ნეოლოგიზმად დავტოვეთ), დაინტერესების შემთხვევაში, პროფესიონალმა მთარგმნელებმა ამ ტერმინების უფრო კომპეტენტური ვარიაციები შეიძლება შემოგთავაზონ, ლექსიკოგრაფებმა კი ყოველივე ეს შესაბამისად ასახონ ლექსიკონებში.

სადისერტაციო ნაშრომის სტრუქტურას განსაზღვრავს თავად კვლევის მიზნები და ამოცანები. იგი შედგება შესავლის, სამი თავის, დასკვნითი ნაწილის, გამოყენებული ლიტერატურის სიისა და დანართისაგან.

შესავალში ხაზგასმულია ნაშრომის აქტუალობა და მეცნიერული სიახლე, განსაზღვრულია კვლევის ობიექტი, მიზნები და ამოცანები, ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული ღირებულება, კვლევის მეთოდოლოგიური მხარე და ნაშრომის სტრუქტურა.

ნაშრომის პირველი თავი **„პოლიტიკური დისკურსი, როგორც დისკურსის ერთ-ერთი ქვეტიპი და მისთვის დამახასიათებელი ლინგვისტური თავისებურებები“**, თავის მხრივ შედგება სამი ქვეთავისგან: 1. „ტერმინის „დისკურსი“ შესახებ. დისკურსი და მისი მახასიათებლები“; 2. „ანტიკური ეპოქის რიტორიკიდან - თანამედროვე პოლიტიკურ დისკურსამდე“; 3. „პოლიტიკური დისკურსისთვის დამახასიათებელი ლინგვისტური

თავისებურებები“. თითოეული ქვეთავი ემსახურება პოლიტიკური დისკურსის შესახებ ამომწურავი ინფორმაციის მოწოდებას მეცნიერული თვალსაზრისით.

ნაშრომის მეორე თავი **„ტრაბახი, როგორც რთული ფსიქოლოგიური ფენომენი“**, შედგება ხუთი ქვეთავისგან: 2.1. „ტრაბახის არსი, მისი გამომწვევი მიზეზები და სახესხვაობები“; 2.2. ტრაბახი - საზოგადოების კულტურული ანარეკლი; 2.3. „ტრაბახი თუ თვითრეკლამირება - ტრაბახის ფენომენის თანამედროვე გაგება“; 2.4. „ტრაბახი, როგორც სამეტყველო აქტი“; 2.5. „ტრაბახი ფსიქოლინგვისტიკის გადმოსახედიდან“. თითოეული ქვეთავის მიზანია, ტრაბახის ფენომენის შესახებ ფსიქოლოგიური და ლინგვისტური სამეცნიერო ლიტერატურის გაცნობის შედეგად მიღებული თეორიული ცოდნის დაგროვება-გაანალიზება და საკუთარი დასკვნების გამოტანა.

ნაშრომის მესამე თავი **„ტრაბახის ძირითადი სახეები და მათი ენობრივი გაფორმება ქართულ და ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში“**, პრაქტიკული სახისაა და იყოფა შემდეგ ქვეთავებად: 3.1. „ტრაბახის გამოხატულება ენობრივ დონეზე“; 3.2. „ტრაბახი ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში“, რომელიც თავის მხრივ იყოფა კიდევ ორ პარაგრაფად: 3.2.1. „პირდაპირი ტრაბახი ქართულენოვან პოლიტიკურ ნარატივში, 3.2.2. „ფარული ტრაბახი ქართულენოვან პოლიტიკურ ნარატივში“. 3.3. „ტრაბახი ინგლისურენოვან პოლიტიკურ დისკურსში“, რომელიც თავის მხრივ იყოფა ასევე ორ პარაგრაფად: 3.3.1. „პირდაპირი ტრაბახი ინგლისურენოვან

პოლიტიკურ ნარატივში“ და 3.3.2. „ფარული ტრაბახი ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ნარატივში“. მათი მიზანია, წინა თავებში წარმოდგენილი ყველა თეორიული ჰიპოთეზის პრაქტიკული ფორმით დემონსტრირება.

დასკვნით ნაწილში წარმოდგენილია კვლევის შემაჯამებელი განზოგადებები თეზისების სახით.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

თავი 1. პოლიტიკური დისკურსი, როგორც დისკურსის ერთ-ერთი ქვეტიპი და მისთვის დამახასიათებელი ლინგვისტური თავისებურებები

ნაშრომის პირველი თავი სამი ქვეთავისგან შედგება. პირველ ქვეთავში სახელწოდებით „ტერმინის „დისკურსი“ შესახებ. დისკურსი და მისი მახასიათებლები“ დისკურსი დახასიათებულია, როგორც მრავალგანზომილებიანი და რთული კომუნიკაციური ფენომენი, რომლითაც დაინტერესებულია არაერთი მეცნიერული დისციპლინა: კრიტიკული თეორია, სოციოლოგია, ფილოსოფია, ლინგვისტიკა, ეთნოლოგია, სემიოტიკა, ანთროპოლოგია, საგანმანათლებლო, კოგნიტური თუ პოლიტიკური მეცნიერებები.

ამ თავში წარმოდგენილია ტერმინის „დისკურსი“ როგორც ლექსიკონური, ისე სხვადასხვა ლინგვისტის მიერ შემუშავებული განმარტებები.

სტატიაში “Definition and examples of discourse“ (დისკურსის განსაზღვრება და მაგალითები), რ. ნორდქვისთი ამბობს, დისკურსის შესწავლა უდრის წერილობითი თუ ზეპირი ენის ანალიზს სოციალურ კონტექსტში და დაინტერესებულია დაწყებული მცირე ენობრივი ერთეულებით, როგორცაა მაგალითად ფონემა და მორფემა, დამთავრებული მსხვილი ენობრივი ერთეულებით როგორცაა ლექსემა, სინტაქსი, კონტექსტი ა.შ. <https://www.thoughtco.com/discourse-language-term-1690464>

ს. ომიადე ნაშრომში „ქართული დისკურსის ლინგვო-კულტურულ შემადგენელთა სტრუქტურა, სემანტიკა და ფუნქციონირება“ ცდილობს ერთმანეთისგან გამოიჯნოს ტექსტი და დისკურსი და ვან დეიკისეული დისკურსული ანალიზის სკოლაზე დაყრდნობით გვთავაზობს მათ დიფერენცირებას სიტუაციის კატეგორიის შემოტანით. კერძოდ, მკვლევარი გვეუბნება, რომ დისკურსი = ტექსტს + სიტუაცია, ტექსტი = დისკურსს - სიტუაცია. (ომიადე, 2006:25)

რ. ვოდაკისა და მ. მეიერის ნაშრომში „Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory and Methodology“ (კრიტიკული დისკურსის ანალიზი: ისტორია, დღის წესრიგი, თეორია, მეთოდოლოგია) დისკურსს განიხილავენ როგორც ჟანრს, სტილს, სოციალურად განპირობებულ ფენომენს, რომელიც გვეხმარება სოციალური სტატუს კვოს შენარჩუნებაში (Wodak, 2009:3)

ნაშრომში „Discourse and Social Change “ (დისკურსი და სოციალური ცვალეზადობა) ვკითხულობთ, რომ დისკურსის დანიშნულებაა არამხოლოდ სამყაროს რეპრეზენტაცია, არამედ მისი ტრანსფორმაცია. თავად დისკურსის ფორმირებაზე კი ზეგავლენას ახდენს ძალაუფლება და იდეოლოგია. ის კი თავის მხრივ ზეგავლენას ახდენს სოციალურ იდენტობებზე, სოციალურ ურთიერთობებზე, სისტემურ ცოდნასა და რწმენებზე. (თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს). (Fairclough, 1992:64)

თ. გაგომიძე იზიარებს ჰაბერმასის შეხედულებას, რომ დისკურსი შეიძლება დისკუსიას გაუთანაბრდეს. ისევე როგორც

ნებისმიერი ტექსტი, დისკურსიც უდავოდ გულისხმობს ორი ობიექტის, მოსაუბრის (ავტორის) და მსმენელის (ადრესატის) არსებობას. კომუნიკაციის მსველელობასთან ერთად მათი როლური დატვირთვაც იცვლება, რაც დისკურსის დიალოგურ ბუნებაზე მიგვითითებს **(გაგოშიძე, 2015: 29)**

ნ. გოგოლაშვილი სტატიაში „დისკურსის ცნების ინტერპრეტაციისთვის“, წარმოგიდგენს პ. რიკიორის თეორიას დისკურსის შესახებ. ავტორის თანახმად, დისკურსის რეალიზაცია ყოველთვის გარკვეულ დროში და გარკვეულ აწმყოში ხდება. იგი ყოველთვის იმ კონკრეტულ სამყაროებულ სურათს გამოხატავს, რომლის აღწერისა და გამოხატვის პრეტენზიაც მას აქვს. **(გოგოლაშვილი, 2008:91)**

დისკურსის წარმოებისთვის აუცილებელია შემდეგი ელემენტები: დისკურსის ავტორი, დისკურსის ადრესატი, წერილობითი თუ ზეპირი ტექსტი, დისკურსის დრო და ადგილი. ამათგან, განსაკუთრებულად ხაზგასასმელია მსმენელის როლი, რადგან სწორედ მსმენელი წარმოადგენს დისკურსის მთავარ მაკონსტრუირებელ ელემენტს, მისი გათვალისწინების გარეშე შეუძლებელია ნებისმიერი შინაარსის მქონე ნარატივის შექმნა.

როგორც ვხედავთ, დისკურსის შესწავლის არეალი ძალიან ფართოა, მისი პოლისემიური და პროგრესული ბუნებიდან გამომდინარე, თანამედროვე მეცნიერებებს შორის ერთ-ერთ ყველაზე სწრაფად განვითარებად და საკვლევად მიმზიდველ დარგს წარმოადგენს. სწორედ ეს განაპირობებს იმას, რომ

დისკურსის ერთი, უნივერსალური განმარტება დღემდე არ მოიპოვება აკადემიურ სივრცეში. დისკურსი არის კულტურა კულტურაში, რომელიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საზოგადოებრივი რეალობის ფორმირებაში, მის გარდასახვასა და ტრანსფორმაციაში.

პირველი თავის მეორე ქვეთავში „**ანტიკური ეპოქის რიტორიკიდან - თანამედროვე პოლიტიკურ დისკურსამდე**“ განვიხილავთ არის თუ არა ძველი რიტორიკა თანამედროვე პოლიტიკური დისკურსის საწინდარი, ამ ორ ფენომენს ვახასიათებთ როგორც ცალ-ცალკე, ასევე ერთმანეთთან მიმართებაში.

რიტორიკა ჯერ კიდევ ძველ საბერძნეთში ჩამოყალიბდა როგორც ხატოვანი, შთამბეჭდავი მეტყველების ფორმა. რიტორიკული ხერხების ფლობა ითვლებოდა პიროვნული სრულყოფილების ერთ-ერთ გამოხატულებად. **(ფორჩხიძე, 2018: 35)** რიტორიკა, როგორც ცოდნის ახალი დარგი განავითარეს სოფისტებმა. ამიერიდან, სიტყვების ამოცანაა არა საგანთა გადმოცემა, არამედ - ადამიანში ეფექტების აღძვრა. არა წმინდა იდეებისა და შეხედულებების გადმოცემა, არამედ - ადამიანებზე ზემოქმედების მოხდენა და მათი წარმართვა გარკვეული მიზნებისკენ. **(ფორჩხიძე, 2018: 38)**

ც. ბარბაქაძე სტატიაში „რიტორიკა, სტილისტიკა, პრაგმატიკა“ წერს, რომ კვინტილიანე რიტორიკას *ars bene disendi* (კარგად თქმის ხელოვნებას) და *bene disendi scientia* (კარგად თქმის მეცნიერებას) უწოდებდა. რიტორიკა შემეცნების ორ სახეს: ესთეტიკურსა და

მეცნიერულს აერთიანებს. ის არის მეცნიერება დარწმუნების ხელოვნების შესახებ. <https://mastsavlebeli.ge/?p=1817>

რიტორიკული ტექსტის დანიშნულებაა მსმენელში დადებითი ფსიქოლოგიური განწყობის შექმნა, მასში ეჭვის გაქარწყლება და ნდობის მოპოვება, მსმენელთა ემოციური აღზუნებადობის რაციონალური რეგულირება/მართვა. **(ფორჩხიძე, 2018:13-14)** ამ მიზნის მიღწევა შესაძლებელია მახვილგონივრული ნართაულების, კალამბურების, ხუმრობების, ანდაზებისა თუ აფორიზმების გამოყენებით, სანიმუშო ფაქტების, კოლორიტული შედარებების, ანალოგიების მოყვანით. **(ფორჩხიძე, 2018: 26)**

ციცერონის თანახმად, პოლიტიკური მოღვაწე ორატორი უნდა იყოს და არა უბრალოდ დეკლამატორი. ორატორის წინაშე სამი ამოცანა დგას: გაამყაროს ნათქვამი სარწმუნო არგუმენტებით, სიამოვნება მიანიჭოს მსმენელს, ზეგავლენა მოახდინოს მასზე **(ბახტაძე, 2021:13)**.

პოლიტიკური დისკურსი სხვა არაფერია თუ არა რიტორიკული ხელოვნება. რომ არა რიტორიკული ხერხები, პოლიტიკური აქტორები ვერ შეძლებდნენ იმ მიზნის მიღწევას, რომელიც საერთოა პოლიტიკისთვის და რიტორიკისთვის და რომელსაც აუდიტორიაზე ზეგავლენის მოხდენა ჰქვია.

პოლიტიკური დისკურსი სოციალური და ჰუმანიტარული მეცნიერების ახალგაზრდა, ქვე-დისციპლინას წარმოადგენს. პოლიტიკა ძალიან გავს ბრძოლას ძალაუფლებისთვის. ნებისმიერი

ძალაუფლება კი გამოიხატება ენობრივი ნიშნების მეშვეობით, რადგანაც პოლიტიკა სხვა არაფერია, თუ არა კოდიფიცირებული ნიშნები, რომლებიც აქტუალიზდებიან წარმოთქმის პროცესში. პოლიტიკოსისთვის, როგორც ორატორისთვის, მსმენელის მანიპულირება შეუძლებელია შესაფერისი ენობრივი უნარ-ჩვევების ქონის გარეშე. ამას აქტიურად ვხვდებით ჩვენს ყოველდღიურობაში, იგი ზეგავლენას ახდენს საზოგადოების სოციალურ-პოლიტიკური გემოვნების ჩამოყალიბებაში და განსაზღვრავს სოციუმის ცხოვრების დონეს. (Kampf, 2015:4).

მ. ალავიძე თავის ნაშრომში “The Use of Pronouns in Political Discourse” (ნაცვალსახელების გამოყენება პოლიტიკურ დისკურსში) ამბობს, რომ პოლიტიკური დისკურსის შესწავლა საზოგადოების დაკვეთაა. მის მიმართ ინტერესის გაზრდაში დიდი როლი შეასრულა პოლიტიკური ტექსტების მქონე მედია საშუალებებმა. (Alavidze, 2007:1)

სტატიაში „Ukrainian Institutional Political Discourse in a Communicative–Cognitive Aspect“ (უკრაინული ინსტიტუციური პოლიტიკური დისკურსის კომუნიკაციურ-კოგნიტური ასპექტი), მკვლევარი გოლუბოვსკაია წერს, რომ პოლიტიკური დისკურსი არის პოლიტიკური კომუნიკაციის კონკრეტული გამოხატულება, სადაც ადგილი აქვს პოლიტიკური ტექსტის აქტუალიზაციას ისეთი კომუნიკაციური აქტივობის პროცესში, როგორც არის ინტერაქცია პოლიტიკურ სუბიექტსა (პოლიტიკოსი, პოლიტიკური

ძალაუფლება) და პოლიტიკურ ობიექტს (აუდიტორია, ამომრჩეველი) შორის. (Golubovskaya, 2022 : 31).

ნ. კირვალიძე, თავის ნაშრომში „პოლიტიკური დისკურსი, როგორც ინტერდისციპლინური და ინტერპარადიგმული კვლევის საგანი“ ვკითხულობთ, რომ პოლიტიკური ენა პროპაგანდისტული ხასიათისაა. იგი უნდა იყოს გასაგები ფართო მასებისთვის და ამავდროულად, უნდა შეეძლოს ორიენტირება გარკვეულ სოციალურ ჯგუფზე. შეიძლება იყოს ინფორმაციული, ფატიკურ-კონვენციური, ემოციურ-ექსპრესიული. (კირვალიძე, 2009:2013) პოლიტიკური დისკურსი ყოველთვის გათვლილია ორმაგ აუდიტორიაზე: კონკრეტულ საზოგადოებაზე, რომელიც უშუალოდ ესწრება დისკურსს და ე.წ. „იმპლიცირებულ აუდიტორიაზე“, რომლის მიღმა ხალხის ფართო მასები, ზოგჯერ კი მთელი ქვეყნის მოსახლეობა მოიხრება. (კირვალიძე, 2009:114).

რადგანაც პოლიტიკური დისკურსი უმეტესად მსმენელის დარწმუნებასა და მასებზე ზემოქმედებისკენ არის მიმართული, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ იგი ექსპლიციტურად მკვეთრად მარკირებულია. მისი ავტორი პოლიტიკოსი, ერთი მხრივ, ცდილობს საკუთარი თავი ამომრჩეველთან იდეოლოგიურად ახლოს მყოფად წარმოაჩინოს, მეორე მხრივ კი – იგი საკუთარი კომპეტენტურობის ხაზგასასმელად და მსმენელის ნდობის მოსაპოვებლად გარკვეულ დისტანცირებასაც ახდენს. ამ ერთგვარად ურთიერთსაპირისპირო გზით პოლიტიკოსმა უნდა შეეძლოს ზეგავლენა მოახდინოს განსხვავებული ასაკის, სქესის,

ეთნოსის, რელიგიისა თუ შეხედულებების მქონე აუდიტორიაზე.

<https://www.alia.ge/ratom-iqheneben-andazebs-politikosebi/>

პოლიტიკური დისკურსი მსმენელზე ორიენტირებული ხელოვნებაა, სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, მსმენელზე ორიენტირებული ლინგვისტური და სოციო-კულტურული ნიშნების ერთობლიობაა, რომელსაც საფუძვლად უდევს რიტორიკა, როგორც კარგად თქმის მეცნიერება (Bene Disendi Scientia).

პირველი თავის მესამე ქვეთავში „**პოლიტიკური დისკურსისთვის დამახასიათებელი ლინგვისტური თავისებურებები**“ გამოვყოფთ იმ მთავარ ლინგვისტურ „ხრიკებს“ რომლებიც ქმნიან პოლიტიკური დისკურსის ეკოსისტემას, რომლის მეშვეობითაც პოლიტიკოსები წარმატებით ახერხებენ საზოგადოების კოლექტიური ცნობიერების მანიპულირებას, აუდიტორიისგან კეთილგანწყობილების მოპოვებასა თუ მაღალი ინტელექტუალური და მორალური შესაძლებლობების დემონსტრირებას.

ნ. მსახურამესთან ვკითხულობთ, რომ პოლიტიკურ დისკურსში ხშირად გამოიყენება სიტყვის დენოტატური და კონოტაციური მნიშვნელობები, ალუზიები, პარალელიზმი და გამეორებები, ხატოვანი ენა, ემოციური ლექსიკა, ზედსართავი სახელების, მოდალური ზმნებისა და დეიქსისების გადაჭარბებული რაოდენობა. (მსახურაძე, 2013:28)

ამას გარდა, პოლიტიკური დისკურსისთვის დამახასიათებელია პოლემიკურობა, რაც ძალიან ხშირად ემსგავსება სიტყვების ომს. ეს განსაკუთრებით შესამჩნევია წინასაარჩევნოდ გამართულ დებატებში, როდესაც დაპირისპირება საბრძოლო ველიდან პოლიტიკურ სცენაზე გადადის.

სლოგანურობაც, რომელიც თავისებურ სოციალურ-პოლიტიკურ რეკლამად შეიძლება ჩაითვალოს. აგრეთვე, კომუნიკაციურ-პრაგმატიკული სტრატეგია, რომელიც მიზნობრივად ემსახურება არასასურველი ინფორმაციის განეიტრალება-შენიღბვას, საჭიროების შემთხვევაში მასებში დაბნეულობისა და შიშის შეგნებულად გამოწვევას, დეპერსონალიზაციას პასუხისმგებლობის თავიდან ასაცილებლად; საკუთარი რეიტინგის გადარჩენას, დისკურსის მსვლელობისას კონფლიქტის თავიდან აცილებას. **(კირვალიძე, 2009:2013)**

პოლიტიკურ დისკურსს სხვა დისკურსებისგან განასხვავებს შემფასებლობა და აგრესიულობა. ახასიათებს დეკლამატორული სტილი, პროპაგანდისტული ტრიუმფალიზმი, ყველაფერი იმის იდეოლოგიზაცია, რის შესახებაც არის საუბარი, გადაჭარბებული აბსტრაქცია და მოჩვენებითი მეცნიერულობა, გაზრდილი კრიტიკულობა და ლოზუნგურობა, მიდრეკილება ფიცისადმი, აგიტატორული მგზნებარება, პრეტენზია აბსოლუტურ ჭეშმარიტებაზე. მეტი დამაჯერებლობისთვის, ხშირად იყენებენ სტატისტიკურ ენას, რიცხვებს.**(მსახურაძე, 2013:36)**

ეს იმ ლინგვისტურ მანიპულაციათა მცირე ჩამონათვალია, რომელთა გამოყენება უსათუოდ განაპირობებს პოლიტიკური გამოსვლის უნიკალურობას ქაოტურ პოლიტიკურ არენაზე, ზეგავლენას ახდენს საერთო ლინგვისტური მარკერების მქონე სოციუმზე, მათი მსოფლმხედველობის ფორმირებაზე და სასურველი პოლიტიკური შედეგის მიღწევაზე.

თავი 2. ტრაბახი, როგორც რთული ფსიქოლოგიური ფენომენი

ნაშრომის მეორე თავი ხუთი ქვეთავისგან შედგება. მეორე თავის პირველ ქვეთავში სახელწოდებით „ტრაბახის არსი, მისი გამომწვევი მიზეზები და სახესხვაობები“ განვიხილავთ ტრაბახს, როგორც თვითგამოხატვის ერთ-ერთი გავრცელებულ ფორმას თანამედროვე, მაღალკონკურენტუნარიან ეპოქაში, გამოვყოფთ მის სახესხვაობებს და მაპროვოცირებელ მიზეზებს.

ევოლუციურ ბიოლოგიას და მათ წარმომადგენლებს თუ დავეყრდნობით, ტრაბახი ბუნებრივი გადარჩევის, როგორც მთავარი ევოლუციური პროცესის შედეგია, სადაც ინდივიდები გამუდმებით ცდილობენ თავიანთი უპირატესობების დემონსტრირებას მეტოქის დამარცხებას.

ს. კრაუს ვითბურნი სტატიაში „Bragging: When Is It OK and When Is It Not OK?“ (როდის არის ტრაბახი მიზანშეწონილი და როდის არა?) ხაზს უსვამს, რომ თუკი ადამიანებს ვკითხავთ აზრს ტრაბახის შესახებ, მათი უმეტესობა უარყოფითად დაახასიათებს მას, თუმცა, საკუთარი თავი ყველას ძალიან მოსწონს ტრაბახის პროცესში.

<https://www.psychologytoday.com/intl/blog/fulfillment-any-age/201207/bragging-when-is-it-ok-and-when-is-it-not-ok>

ნ. ვედემის თანახმად, ტრაბახი ღრმა ბავშობიდან იღებს სათავეს. ბავშვობის ხანაში ტრაბახისადმი გამოვლენილი

მიდრეკილება, ხშირ შემთხვევაში, წლების მატებასთან ერთად თან მიჰყვებათ ადამიანებს. [http://psihomed.com/hvastovstvo/-](http://psihomed.com/hvastovstvo/)

უდავოა, ტრაბახი საკმაოდ რისკის შემცველი პროცესია, რადგან არ ვიცით როგორ მიიღებს მას აუდიტორია. სტატიაში „ტრაბახის ავტომატური გამოვლინება და კლასიფიკაცია სოციალურ მედიაში“ (Automatic Identification and Classification of Bragging in Social Media) წარმოდგენილი თავაზიანობის თეორიიდან გამომდინარე (politeness theory) თუ ვიმსჯელებთ, ტრაბახი, საფრთხის ქვეშ აყენებს მოსაუბრის განზრახვას, საზოგადოებისგან მოწონება და დადებითი დამოკიდებულება დაიმსახუროს (positive face). უფრო მეტიც, ტრაბახი წინააღმდეგობაში მოდის თავაზიანობის კლასიკურ თეორიასთან, კერძოდ კი, თავმდაბლობის/თვით დაკნინების (modesty maxim, self-denigration maxim) მაქსიმუმთან. (Jin, 2022:2)

რ. ლი ჰოთზის სტატიის „მეცნიერება ცხადყოფს რატომ ვტარბახობთ ადამიანები“ (Science reveals why we brag so much) თანახმად, ადამიანთა კომუნიკაციის 40% გაცნობიერებულად თუ გაუცნობიერებლად საკუთარ თავზე საუბარს ეთმობა. 2015 წელს ჰარვარდის უნივერსიტეტის ნევრომეცნიერთა გუნდმა ჩაატარა ექსპერიმენტი სამიზნე აუდიტორიაზე ფუქციონალურ მაგნიტორეზონანსული ტომოგრაფიის მეშვეობით (fMRI), რათა დაედგინათ თუ რა ხდება ტრაბახის დროს ტვინის უჯრედებისა და სინაფსის დონეზე, რაც თავისმხრივ პასუხს ცემს კითხვას თუ რატომ ტრაბახობს ადამიანი. კვლევის შედეგად დადგინდა ის, რომ საკუთარ თავზე საუბრისას, ადამიანში აქტიურდება მეზოლიმბური

დოფამინური სისტემა. ეს კი სწორედ ის სისტემაა, რომელიც როგორც წესი მაშინ აქტიურდება, როცა ადამიანი განიცდის სიამოვნების და კმაყოფილების გრძნობას, ისევე როგორც ჭამის, ფულის გამომუშავების, სექსუალური ურთიერთობის შემდგომ. <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052702304451104577390392329291890>

მარკეტინგისა და ბიჰევიორისტული მეცნიერების პროფესორი ი. სკოპელიტი ასახელებს ტრაზახის მიზეზებს. მისი აზრით, ტრაზახის ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება იყოს ის, რომ გვინდა სხვებს შევახარბოთ ჩვენი წარმატებული ცხოვრება, ან გადავფართოვოთ ჩვენი კომპლექსები და ნაკლოვანებები. https://www.youtube.com/watch?v=pNTyl_nUOV0

ტრაზახის კიდევ ერთ მიზეზად შეიძლება ჩაითვალოს **ნარცისიზმი და ეგოიზმი**. ასეთი ადამიანები საკუთარ თავს ხედავენ სამყაროს ცენტრში, სიამოვნებას იღებენ საკუთარ თავზე საუბრით, ძალაუფლების დემონსტრირებით. ნაშრომში „ტრაზახი როგორც ფსიქოლინგვისტური ფენომენი და მისი ვერბალური გამოვლინება სოციალურ მედიაში“, ახალგაზრდა მკვლევარი ნ. გერასიმენკო ტრაზახის მიზეზად თვითშეფასების დაბალ დონეს, არასრულფასოვნების კომპლექსს, სულიერ შიმშილს, ადამიანური ურთიერთობების და სითბოს უკმარისობას, სულიერ სიცარიელეს, მსმენელთა მანიპულირების, საკუთარი თავის წარმოჩენის სურვილს ასახელებს. (გერასიმენკო, 2019:19)

ტრაბახის გამომწვევ კიდევ ერთ მიზეზად თვით-პრეზენტაციის მძაფრი სურვილი შეიძლება მივინიოთ. ო. სეზერი, ფ. ჯინო და მ. ნორტონი ნაშრომში „მოკრძალებული ტრაბახი: თვით-რეპრეზენტაციის არაეფექტური სტრატეგია“ (Humblebragging: A Distinct and Ineffective Self-Presentation Strategy) წერენ, რომ თვით-რეპრეზენტაცია სოციალური ცხოვრების თანმდევი მოვლენაა. ის, თუ რამდენად გრძელვადიანი და წარმატებული იქნება ჩვენი რომანტიკული თუ საქმიანი ურთიერთობა, დამოკიდებულია სწორედ საკუთარი თავის ეფექტურ წარმოჩენაზე. (Sezer, 2015 : 4)

ტრაბახი რთული და მრავალწახნაგოვანი ფენომენია. მისი არაერთი სახესხვაობა არსებობს. მათგან ყველაზე გავრცელებულია ორი ტიპის ტრაბახი: პირდაპირი (Direct) და ირიბი, იგივე მოკრძალებული/შეფარული (Humblebragging) ტრაბახი.

პირდაპირი ტრაბახის (Direct Bragging) დროს ადამიანი აშკარად და ყოველგვარი შეფარვის გარეშე წარმოაჩენს საკუთარ თავს, შესაძლებლობებს, მიღწევებს, სოციალურ სტატუსს, ღიად ეწევა საკუთარი თავის „ბრენდირებას“ და რეკლამირებას. მაგალითად: "I won the competition, got first place, and made everyone else look small. I knew I was the best" (მე გავიმარჯვე, პირველი ადგილი დავიკავე, დანარჩენები კი ჩემთან შედარებით წარუმატებელი გამოჩნდნენ, ისედაც ვიცოდი, რომ საუკეთესო ვიყავი; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ).

რაც შეეხება ირიბ, შენიღბულ ტრაბახს (humblebragging), ის უფრო საინტერესო ფენომენია. სიტყვა “Humblebragging” - 2014 წელს ოქსფორდის ლექსიკონში შევიდა, შემდეგი განმარტებით: „An

ostensibly modest or self-deprecating statement whose actual purpose is to draw attention to something of which one is proud“ (მოკრძალებული და თვით-დამაკნინებელი შინაარსის მქონე წინადადება, რომლის მიზანია სხვისი ყურადღების მიპყრობა იმაზე, რითაც ძალიან ამაყობ; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ). მაგალითად: “I’ve been signing so many autographs lately, that I was writing a card to my dad and started to write my last name“ (ბოლო ხანებში იმდენი ავტოგრაფი გავეცი, რომ მამაჩემისთვის განკუთვნილ მისალოც ბარათზეც კი ჩემდაუნებურად ხელი მოვაწერე; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ).

ო. სეზერი, ფ. ჯინო, მ. ნორტონი შენიღბულ ტრაბახს მოიხსენიებენ, როგორც: „ცრუ თავმდაბლობა“, „ყალბი თავმდაბლობა“, „თვით-დამაკნინებელი მეტყველება“. მათი აზრით, ამ ტიპის ტრაბახს, დუალური დანიშნულებაა აქვს: მოიპოვოს მსმენელის როგორც სიმპათია, ასევე აღფრთოვანება (**Sezer, 2015:4**).

ზოგიერთი მკვლევარი ბაქია ადამიანის ტიპებსაც განასხვავებს. მაგალითად, თ. შავლაძე სამეცნიერო სტატიაში “Lingua-Cultural Peculiarities Of Facebook Bragging - Narcissism On Facebook“ (ტრაბახის ლინგვო-კულტურული მახასიათებლები - ნარცისიზმი ფეისბუქზე), ეყრდნობა ჯ. კაროლის კლასიფიკაციას და ტრაბახს ადამიანების შემდეგ სახეებზე ამხვილებს ყურადღებას: 1. საკუთარი სამუშაოთი მოტრაბახეები (The Work Bragger) ‘The project succeeded because of my strategies. Without my input, it would have failed.’ (რომ არა ჩემი სტარტეგიული გათვლა, პროექტი წარმატებას ვერ მიაღწევდა; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს); 2. ურთიერთობებით

მოტრაბახეები (The Relationship Bragger). 'Don't you think we make the perfect couple?' “შესანიშნავი წყვილი ვართ, არა? თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს); 3. საკუთარი სხეულის სიმშვენიერით ან სიძლიერით მოტრაბახეები (The Body Bragger). "I've been working so hard on my body; I hope people notice." (ძალიან ბევრს ვმუშაობ საკუთარ სხეულზე, იმედია, ამას სხვებიც ამჩნევენ; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს); 4. საკუთარი რელიგიური მრწამსით ან რელიგიურობით ტრაბახი (The Religious Bragger) “I fast twice a week and pray for hours every day. Not everyone has that level of commitment." (კვირაში ორჯერ ვმარხულობ, დღეში ოთხი საათი ვლოცულობ. ყველას როდი შეუძლია მსგავსი თავდადება; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს); 5. ტრაბახა დედები (Bragging mom) "It's cute that they think their child is talented; they should see what my child can do." (კარგია, რომ ჰგონიათ ნიჭიერი შვილები ჰყავთ. თუმცა, ამას არ იტყოდნენ ჩემი შვილის ნიჭიერება რომ ენახათ; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს); 6. სხვადასხვა ქვეყნებში მოგზაურობით მოტრაბახეები (The Travel Bragger). "I've traveled extensively throughout Europe; I'm practically a connoisseur of European culture." (ევროპაში იმდენი ვიმოგზაურე, რომ ფაქტობრივად ევროპის კულტურის ექსპერტი შემიძლია ვუწოდო ჩემს თავს; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს). (Shavladze, 2015:97).

მეორე თავის მეორე ქვეთავში სახელწოდებით „ტრაბახი - საზოგადოების კულტურული ანარეკლი“ საუბარია ტრაბახზე როგორც კულტურულ ფენომენზე, იმაზე თუ რა ზეგავლენას ახდენს

კომუნიკანტთა კულტურული ღირებულებები პოლიტიკურ ტრაბახზე.

ტრაბახის სხვადასხვაგვარი გამოხატულება ვერბალურ დონეზე შეიძლება განპირობებულ იქნას არაერთი ფაქტორით. მაგალითად, მოსაუბრე ინდივიდუალისტური თუ კოლექტივისტური საზოგადოების წევრია. არის თუ არა იმ სოციუმის წევრი, სადაც დამკვიდრებულია კულტურული აქსიომები: „ინტეს კანონი“, „მაღლის ყაყაოს სინდრომი“, „კიბორჩხალას მენტალიტეტი“ ა.შ.

როგორც ვიცით, ენა არის კულტურული მესხიერება, რომელშიც აკუმულირდება ინდივიდუალური და კოლექტიური დამოკიდებულებები სხვადასხვა საკითხის, მათ შორის ტრაბახის მიმართ. ტრაბახის კონცეპტუალიზაცია უმეტესწილად უარყოფითი კონოტაციისაა ინგლისურ და ქართულ ენებში ფიქსირებულ გამონათქვამებში. მაგალითად, ინგლისურენოვანი: A great boaster is rarely a great performer (ბაქია ადამიანი იშვიათად არის საქმის გამკეთებელი; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს), Don't sing your own praises, let others do it for you (ნუ შეაქებ საკუთარ თავს, დაე, ეს სხვებმა აკეთონ შენს მაგივრად; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს), Bragging may impress some, but humility wins hearts (ტრაბახმა შეიძლება შთაბეჭდილება მოახდინოს, მაგრამ თავმდაბლობა გულს მოიგებს; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს) ა.შ. თუმცა, ამერიკულ კულტურაში ნაკლებად, მაგრამ მაინც ვხვდებით დადებითი კონოტაციის მქონე გამონათქვამებსაც: „It ain't bragging if you can back it up“ (ტრაბახად არ ითვლება ის, რისი დამტკიცებაც შეგიძლია; თარგმანი ეკუთვნის

ქ.თ-ს), If you did it, it ain't bragging (თუკი ნამდვილად მიაღწიე წარმატებას, ამის შესახებ საუბარი სულაც არ არის ტრაბახი; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს). ქართულ ენაში დამკვიდრებული გამონათქვამები მხოლოდ უარყოფითი კონოტაციისა: ტრაბახი უგვანი კაცის საქმეაო, თავის ქება გახვრეტილი შაურის ფასიაო ა.შ. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ კულტურათაშორისი ურთიერთობების გააქტიურებამ, ქართული კულტურის ინტეგრაციამ მსოფლიო კულტურასთან და პირიქით, განაპირობა ახალგაზრდების დამოკიდებულების ცვლილება ტრაბახის ფენომენის მიმართ მაღალკონკურენტუნარიან რეალობაში, რაც იმის თქმის საბაზს გვაძლევს, რომ ქართულ ენაშიც ძალიან მალე დამკვიდრდება ტრაბახის შესახებ დადებითი კონოტაციის მქონე გამონათქვამები.

პოლიტიკური გამოსვლები უმეტესწილად ხასიათდება შაბლონური ნარატივით, ერთი და იგივე სტილისტური, რიტორიკული ხერხების გამოყენებით. თუმცა, ვინაიდან პოლიტიკაც კულტურის ნაწილია, ყველა კულტურა კი უნიკალურია, მაინც ვხვდებით მცირედ განსხვავებებს ენობრივ დონეზე მატერიალიზებულ პოლიტიკურ ნარატივებს შორის. ეს მცირედი განსხვავებაც ლეგიტიმურ მიზეზს გვაძლევს დავასკვნათ, რომ ტრაბახი კულტურულად არის დეტერმინებული. ქართულენოვან და ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ტრაბახში კულტურული განსხვავება ყველაზე ეფექტურად გამოიხატება ისეთი მხატვრული ხერხის გამოყენებით, როგორცაა ალუზია.

მაგალითად, საქართველოს მესამე პრეზიდენტი მ. სააკაშვილი, თვით-კომპლიმენტირების ფონზე ტრაზახობს და გაზვიადებასთან და რემინისცენციასთან ერთად იყენებს ალუზიურ რეფერენციებს ქართველი მეფეების სახელის ხსენებით.

„ის 9 წელი იყო ყველაზე დიდი და წარმატებული განვითარების ეპოქა, რომლის შედარება შეიძლება **გიორგი ბრწყინვალეს ეპოქასთან** და უფრო ადრე, საქართველოს აღორძინების ეპოქასთან, რომელსაც საფუძველი დაუდო **დავით აღმაშენებელმა.**“

https://www.youtube.com/watch?v=y_X-exj2aqA

ამერიკელი სენატორი ბ. დოლი კი საკუთარი პარტიის წარმომავლობით ტრაზახობს და იყენებს ალუზიურ რეფერენციას ისეთი ცნობილი პოლიტიკური ფიგურის სახელის ხსენებით, როგორ იცაა აბრაამ ლინკოლნი:

„I said in my acceptance speech in San Diego about two months ago that the exits are clearly marked. If **you** think the Republican party is some place for you to come if **you**'re narrow minded or bigoted or don't like certain people in America, the exits are clearly marked for you to walk out of as I stand here without compromise, because this **is the party of Lincoln**“.

<https://www.c-span.org/video/?74273-1/1996-presidential-candidates-debate> (ორი თვის წინ, სან დიეგოში სიტყვით გამოსვლისას მე ავღნიშნე, რომ რესპუბლიკური პარტია არ არის მიკერძოებული, ვიწროდ მოაზროვნე ადამიანებისთვის. მე აქ ვდაგავრ კომპრომისების გარეშე, რადგან ეს არის ლინკოლნის პარტია. თარგმანი ეკუთვნის ე.თ-ს).

მეორე თავის მესამე ქვეთავში „ტრაბახი თუ თვითრეკლამირება - ტრაბახის ფენომენის თანამედროვე გაგება“ პასუხს ვცემთ ისეთ კითხვებს, როგორცაა: როგორია თანამედროვე საზოგადოების დამოკიდებულება ტრაბახის ფენომენის მიმართ? შეიძლება თუ არა ისე ვიტრაბახოთ, რომ მსმენელისგან აგრესია არ დავიმსახუროთ? სინამდვილეში დადებითი თუ უარყოფითი ფენომენია ტრაბახი?

Forbes.com-ზე გამოქვეყნებულ სტატიაში მ. ვორელი ამბობს, რომ თვით-რეკლამირება არის სტრატეგიული გათვლა საკუთარი თავის ბრენდირების მიზნით საზოგადოებაში თავის დასამკვიდრებლად.

<https://www.forbes.com/sites/margiewarrell/2013/04/29/self-promotion-is-not-crucial-unless-you-want-to-get-ahead/?sh=530b7a1b32ee>

პ. კლაუსი კი თავის ნაშრომში “Brag! The Art of Tooting Your Own Horn Without Blowing It” (იტრაბახე, მაგრამ არც „მწვადი დაწვა და არც შამფური“) გვიჩვენებს, რომ ხმამაღლა ვისაუბროთ საკუთარ მიღწევებზე, რადგანაც თუკი თავად არ ვიქნებით საკუთარი მიღწევებით აღფრთოვანებული, მაშინ სხვა მითუმეტეს ვერ აღფრთოვანდება ჩვენით. მკვლევარს მიაჩნია, რომ ადამიანის ცხოვრების უდიდესი მონაპოვარი არის საკუთარი თავი, ამიტომ, არ უნდა შევუშინდეთ ვიტრაბახოთ ჩვენი ცხოვრების ყველაზე ძვირფასი მონაპოვრით, რომელსაც საკუთარი „მე“ ჰქვია. (Klaus 2004:125) მეტიც, კლაუსი გვეუბნება, რომ რაც უფრო მაღლა მიიწევ წარმატებისკენ, მით უფრო საჭიროა სხვებს დაანახო საკუთარი თავი

და ჯობს შენ თვითონ ილაპარაკო საკუთარ თავზე სწორად, ვიდრე სხვებმა შენზე არასწორად“. (Klaus, 2004: 167)

მ. ფაინმანის წიგნში “Brag better: “Master the art of fearless self-promotion”(იტრაბახე უკეთ: დახვეწე უშიშარი თვით-რეკლამირების ხელოვნება), ვკითხულობთ, რომ ადამიანის სქესი, წარმომავლობა, სექსუალური მიდრეკილება, ასაკი, გონებრივი თუ ფიზიკური შესაძლებლობები, ბავშვობის გამოცდილება აყალიბებს მისივე დამოკიდებულებას ტრაბახის ფენომენისადმი და ენთუზიაზმით გამოხატულ სიამაყეს ასახელებს ტრაბახის ერთ-ერთ მთავარ ბერკეტად. (Fineman, 2020:3)

მ. ფაინმანიც გვადლევს რჩევებს თუ როგორ ვიტრაბახოთ ისე, რომ გაღიზიანება არ გამოვიწვიოთ: 1. გამოიყენე ფაქტები საკუთარი თავის წარმოსაჩენად და ილაპარაკე მხოლოდ სიმართლე. ტრაბახიც ხომ სხვა არაფერია თუ არა ფაქტების კონსტატაცია; 2. იყავი თავდაჯერებული და ხმამაღალი; 3. ნუ გამოიჩენ თავს იმიტომ, რომ მხოლოდ საკუთარ თავს მოუტანო სარგებელი, იფიქრე შენს გარშემომყოფებზეც, ეცადე მათაც იპოვონ ამაში სარგებელი; 4. კარგად გაიაზრე ის, რის თქმასაც აპირებ. მნიშვნელოვანია არა ის, თუ რას ამბობ, არამედ, როგორ ამბობ; 5. იყავი ლაკონიური და მოქნილი. სინამდვილეში, სწორი ტრაბახი ნიშნავს იცოდე თუ რა არ უნდა თქვა; 7. გაიაზრე თუ რატომ ტრაბახობ და რისი მიღწევა გასურს ამით; 8. აქციე ტრაბახი შენს ჩვევად. (Fineman, 2020:80)

არასოდეს არის გვიანი და არასოდეს არის ადრე იტრაბახო. მთავარია, იცოდე თუ ვინ არის შენი მსმენელი აუდიტორია და რისი

მოსმენა სურს მას შენგან. ტრაბახი ძალიან გავს საკუთარი თავის გაყიდვას და სანაცვლოდ რაიმეს მოთხოვნას. (Fineman, 2020:24)

თანამედროვე ეპოქაში, სიტყვა „ტრაბახი“ ჩანაცვლა სიტყვამ „თვით-რეკლამირება“ (self-promotion). Study.com-ზე სოციალური ფსიქოლოგია ამ ფენომენს შემდეგნაირად გვიხასიათებს: თვით-რეკლამირება საკმაოდ ბუნებრივი მოვლენაა, რადგან ადამიანებს გააზრებულად თუ გაუაზრებლად გვსურს გარეშემომყოფთა სიმპათიის მოპოვება. არის ისეთი შემთხვევები, როცა თვით-რეკლამირება გარდაუვალია, მეტიც, ის აუცილებელია მიზნის მისაღწევად, მაგალითად, თუ ვიმყოფებით გასაუბრებაზე სხვა 50 კონკურენტ აპლიკანტთან ერთად. [Self Promotion Overview & Examples | What is Self Promotion? - Video & Lesson Transcript | Study.com](#)

ვებგვერდზე - center for creative leadership, ვკითხულობთ, რომ სწორი თვით-რეკლამირება სინამდვილეში არის ეფექტური კომუნიკაცია, ინფორმაციის გაზიარების პროცესი, ახალი ურთიერთობების დამყარების საშუალება, რაც აუცილებელია წარმატებული ლიდერისთვის. ნამდვილმა ლიდერმა უნდა იპოვოს ზღვარი გადაჭარბებულ ტრაბახსა და გადაჭარბებულ თავმდაბლობას შორის. [A Complete Guide to Self-Promotion at Work | CCL](#)

3. ვიტის თანახმად კი თვით-რეკლამირება არის საკუთარი უნარების, იდეების, შესაძლებლობების, მიღწევების წარმოჩენა

სწორ დროს, სწორი გზით, საჭირო დოზით, საჭირო მიზნით. [How to Promote Yourself without Being Full of Yourself \(christopherwitt.com\)](http://christopherwitt.com)

ამგვარად, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ თანამედროვე საზოგადოება ახლა ბევრად უფრო ტოლერანტულია ტრაზახის ფენომენის მიმართ, ვიდრე ადრე. მეტიც, შეიძლება ითქვას, რომ თუ არსებობს ჯანსაღი კრიტიკა, არსებობს ჯანსაღი ტრაზახიც. მთავარია ვიცოდეთ, როგორ ვიტრაზახოთ ზედმეტი პომპეზურობის გარეშე, არ გავადიზიანოთ აუდიტორია და ნაცვლად სიმპათიისა, ჩვენ შორის არ წარმოიშვას ემპათიური ფანჯარა. ტრაზახი ერთგვარი სოციალური სტრატეგიაა, რომლის გამოყენებასაც ძალიან დიდი სიფრთხილე სჭირდება, რადგან ზღვარი ოსტატურად თავის წარმოჩენასა და გამადიზიანებელ ბაქაობას შორის ძალიან უმნიშვნელოა.

მეორე თავის მეოთხე ქვეთავში „**ტრაზახი, როგორც სამეტყველო აქტი**“ გამოვყოფთ ტრაზახის, როგორც სოციალური სტრატეგიის უმთავრეს დანიშნულებას - მსმენელ აუდიტორიაზე ზეგავლენის მოხდენას, რაც ობიექტურ მიზეზს გვაძლევს, რომ იგი სამეტყველო აქტად მივიჩნიოთ.

ქმედება, რომელიც ხორციელდება გამონათქვამის მეშვეობით, **სამეტყველო აქტის** სახელით არის ცნობილი. სამეტყველო აქტი წარმოადგენს სოციალური ხასიათის ინტერაქციას, რომელიც სიტყვების მეშვეობით გამოხატავს კონკრეტულ სამეტყველო განზრახვას (ჭურჭელაური, 2020:23).

ტრაბახი სამეტყველო აქტის ერთ-ერთი ფორმაა, იმდენად რამდენადაც, ტრაბახა ადამიანის მონოლოგი არამხოლოდ უბრალო სიტყვების წყებაა, არამედ სიტყვებით შესრულებული მოქმედება მასში ჩადებული კონკრეტული განზრახვით. ინტენციური მეტყველებაა, რომელსაც კონკრეტული კომუნიკაციური მიზანი ამოძრავებს. ჩვენს შემთხვევაში კი, ეს მიზანი აუდიტორიის მართვამანიპულირებაა.

ჯ. სერლის მიერ შემოთავაზებული სამეტყველო აქტების კატეგორიები ტრაბახსაც შეიძლება შევუსაბამოთ. მაგალითად, ტრაბახი როგორც **ექსპრესივი (Expressives)**. ტრაბახი ექსპრესივია იმდენად, რამდენადაც ის გამოხატავს ადამიანის გრძნობებს, ემოციებს, სუბიექტურ დამოკიდებულებებს საკუთარი თავის მიმართ. მაგალითად: "I'm so proud of myself - I just finished writing my first book, and it's going to be a bestseller!" (ვამაყობ საკუთარი თავით, ეს ესაა დავასრულე პირველი წიგნის წერა. დარწმუნებული ვარ ბესოსელური გახდება; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს). "I must say, I outdid myself with that project presentation. I've always known I have a knack for delivering outstanding results." (საკუთარ შესაძლებლობებსაც კი გადავაჭარბე პრეზენტაციის წარდგენისას. ყველთვის ვიცოდი, რომ უმაღლესი შედეგებისთვის შემემლო მიმეღწია; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს).

ტრაბახი, როგორც **რეპრეზენტატივი/ასერტივი (Representatives/assertives)**. მათი არსი მდგომარეობს საქმის ვითარების აღნიშვნა-წარმოდგენაში, ფაქტობრივი და ჭეშმარიტი ინფორმაციის

ციტირებაში, ვიდრე საკუთარი შინაგანი გრძობების დემონსტრირებაში. მაგალითად, ვიცით, რომ მოსაუბრე მართლაც გახდა კონკურსის გამარჯვებული და ჭეშმარიტი ფაქტით ტრაბახობს: "I won the spelling bee last year" (გასულ წელს მართლწერის კონკურსში გავიმარჯვე; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს).

ტრაბახი, როგორც **კომისიები (Commissives)**. მაგალითად, როცა პირობას დადებ, რომ რაღაც დიდ საქმეს გააკეთებ, "Just watch, I'll be the best player on the team" (აი ნახავ, საუკეთესო მოთამაშე ვიქნები გუნდში; თარგმანი ეკუთვნის ქ.თ-ს).

მეორე თავის მეხუთე ქვეთავში „**ტრაბახი ფსიქოლინგვისტიკის გადმოსახედიდან**“ განვმარტავთ ფსიქოლინგვისტიკას, გამოვყოფთ თანამედროვე ფსიქოლინგვისტიკისთვის საინტერესო თემებს და განვიხილავთ მათ კავშირს ტრაბახთან მიმართებაში.

ეს თემებია: Slip of tongue (წამოცდენა), Tip of the tongue (ენის წვერზე), სინტაქსური და ხატობრივი აზროვნება, ინფორმაციის ავტომატური და კონტროლირებადი დამუშავება, მუშა მეხსიერება, მენტალური ლექსიკონი, „აბაზანის ეფექტი“ ა. შ.

ვინაიდან, ტრაბახი თავად წარმოადგენს რთულ და ამავდროულად ძალიან საინტერესო ფსიქოლინგვისტურ ერთეულს, გასაკვირი არ იქნება თუ ვიტყვით, რომ ყველა ეს ჩამოთვლილი ფენომენი ტრაბახთან ურთიერთმიმართებაშიც შეიძლება განვიხილოთ.

ქვეცნობიერში თავის წარმოჩენისკენ მომართულ მოსაუბრეს, ძალაუნებურად შეიძლება წამოცდეს ისეთი სიტყვები, რაც მის

მონოლოგს ტრაბახის ელფერს შესძენს. აქტიურ კომუნიკაციაში ჩაბმულ ბაქიას შეიძლება **ენის წვერზე** ედგეს ამბის გადმოსაცემად საჭირო სიტყვა, მაგრამ ვერ გაიხსენოს იგი. „**აბაზანის ეფექტს**“ რაც შეეხება, ვინაიდან იგი დამახასიათებელია ზოგადად ადამიანის ფსიქოლოგიისთვის, ეს ზოგადი მახასიათებელი კონკრეტულ ტრაბახის პროცესსაც შეიძლება მოერგოს და ამ შემთხვევაშიც, მოტრაბახემ მაგალითად თავი მოიწონოს მისი ცხოვრების მხოლოდ საწყისი და ფინალური ეტაპის მიღწევებით და არა შუა პერიოდით.

ცნობილია, რომ ჭკვიანი ტრაბახა, ყოველთვის დიდი სიფრთხილით არჩევს თავის წარმომჩენ სიტყვებს. ამ სიფრთხილის ფონზე კი შეიძლება გახდეს ისეთი ფსიქოლინგვისტური ფენომენის თანაზიარი, როგორცაა **ყოყმანი**.

მენტალური ლექსიკონის, მუშა მეხსიერების და მათ ვირტუალურ საცავში არსებული ლოგოგონების მეშვეობით კი ტრაბახა ადამიანი ახერხებს მისთვის სასურველი დადებითი კონოტაციის მქონე სიტყვების პოვნას, მაშინ, როცა მას ეს ძალიან ჭირდება.

სინტაქსური, ისევე როგორც, ხატობრივი აზროვნებაც მნიშვნელოვანია ტრაბახის პროცესში, რათა სწორად მოხდეს გრამატიკული წესებისა და კონსტრუქციების დაცვა სათქმელის კოჰერენტულად გადმოსაცემად და მსმენელში ტვინის ისეთი სენსორული შეგრძნებების გააქტიურება, რომელიც მას დაეხმარება მოსმენილის რეალურ სურათად წარმოსახვაში.

თავი 3. ტრანზაქციის ძირითადი სახეები და მათი ენობრივი გაფორმება ქართულ და ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში

მესამე თავის პირველ ქვეთავში „ტრანზაქციის გამოხატულება ენობრივ დონეზე“ ჩამოვთვლით იმ ლინგვო-სტილისტურ და რიტორიკულ ხერხებს, რომლებიც დამახასიათებელია ზოგადად ტრანზაქციის ფენომენისთვის. ესენია: პირველი პირის მხოლობითი/მრავლობითი რიცხვის ნაცვალსახელები, ზედსართავი სახელები აღმატებით ხარისხში, ელიპტიკური წინადადებები, გაზვიადება, გაძლიერება (Amplification), გამეორება, შედარება, რიტორიკული შეკითხვები, ალიტერაცია, შეპირისპირება, პერსონიფიკაცია, მეტონიმია, ოქსიმორონი, ეპითეტი, ზეუგმა, ონომატოპეა, იდიომები, ირონია ა. შ.

სხვადასხვა ლინგვო-სტილისტური ხერხების ჩართულობა ტრანზაქციის პროცესში, ეხმარება მოსაუბრეს სასურველი სოციალური იდენტობის შექმნაში, მსმენელის ტვინში სენსორულ-აღქმითი უნარებისა და გამოცდილებების გააქტიურებაში, კონკრეტული იმიჯის პროექციით სხვებზე შთაბეჭდილების მოხდენაში, შთამბეჭდავი და დასამახსოვრებელი მონოლოგის აგებაში, კულტურული ცოდნის დემონსტრირებასა და კომუნიკანტებს შორის სოციალური კავშირების გამყარებაში.

მესამე თავის მეორე ქვეთავი „ტრანზაქციის ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში“ თავის მხრივ შედგება ორი პარაგრაფისგან. პირველი პარაგრაფის სახელწოდება „პირდაპირი ტრანზაქციის ქართულენოვან

პოლიტიკურ ნარატივში“ თავადვე მეტყველებს, რომ აქ კონცენტრირებას ვახდენთ უშუალოდ ქართველ პოლიტიკოსთა პირდაპირი ფორმით გამოხატულ ტრაზახზე, გამოვყოფთ მის სახესხვაობებს და განვიხილავთ თითოეული სახესხვაობის კონკრეტულ მაგალითს.

ქართულ პოლიტიკურ რეალობაში გამოვლინდა პირდაპირი ტრაზახის შემდეგი სახესხვაობები: 1.თანაგუნდელითა და მისი შესაძლებლობებით ტრაზახი; 2. კოლექტიური ტრაზახი - გუნდის პოლიტიკური გამოცდილებითა და მიღწევებით; 3. სხვისი დაკნინების (კონკურენტი პარტია) ფონზე ტრაზახი; 4.დაპირებების ფონზე მომავალ დროში ტრაზახი; 5.ცნობილ ადამიანებთან ურთიერთობით ტრაზახი; 6.თვით-კომპლიმენტირების ფონზე ტრაზახი; 7.პოლიტიკური გამბედაობით ტრაზახი; 8.საკუთარი სამშობლოთი ტრაზახი. განვიხილოთ რამდენიმე მათგანი.

მაგალითად, პრემიერ მინისტრი ი. კობახიძე **სხვისი დაკნინების ფონზე ტრაზახობს**: „პრემიერ მინისტრის გამოსვლა დღეს იყო ნამდვილი მასტერ კლასი, **ნოკ აუტი, ნოკ დაუნი** კრიმინალური ოპოზიციისთვის. **თქვენ** ჩაიზარეთ ქვეყანა, როდესაც სიღარიბის მაჩვენებელი იყო **34%** და მხოლოდ **30%-მდე** შეამცირეთ ეს მაჩვენებელი, მაშინ, როდესაც **ჩვენ შვიდი წლის განმავლობაში 34%-იდან 18%-მდე** მოვახერხეთ სიღარიბის მაჩვენებლის შემცირება. ეს იყო ბრჭყალებში **თქვენი ეფექტური** პოლიტიკის შედეგი და ეს არის ბრჭყალებში **ჩვენი არაეფექტური** პოლიტიკის შედეგი. სოციალურ თემატიკას რაც შეეხება, აქაც **აბსოლუტურად** არაფერი გაქვთ

სათქმელი. **თქვენს** დროს ბიუჯეტი არ იყო იმის ნახევარიც კი სოციალურ სფეროში რაც არის დღეს“. (28) გიორგი გახარიას წლიური ანგარიში საქართველოს პარლამენტში #LIVE - YouTube

პოლიტიკური ნარატივის პირველი წინადადება **შეფასებითი** ხასიათისაა, წინა მომხსენებლის - პრემიერ მინისტრის გამოსვლის კომპლიმენტირებით **ნეოლოგიზმების** „მასტერ კლასი“, „ნოკ აუტი“, „ნოკ დაუნი“ გამოყენებით და **ირონიული რეფერენციით** ოპოზიციური პარტიაზე.

მოცემული მაგალითი შინაარსობრივად მთლიანად აგებულია **ანტითეზისზე**. წინა და მოქმედ მთავრობას შორის შეპირისპირების ეფექტს ქმნის პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის აღმნიშვნელი ნაცვალსახელის „**ჩვენ**“ და მეორე პირის მრავლობითი რიცხვის აღმნიშვნელი ნაცვალსახელის „**თქვენ**“ მონაცვლებით, ასევე, **ანტონიმური** წყვილი „ეფექტური-არაეფექტური“ გამოყენება.

მეტი შთამბეჭდაობისთვის ი. კობახიძე მიმართავს **სტატისტიკურ ენას** და მნიშვნელოვან მოსაზრებებს ფაქტობრივად, კონკრეტული ციფრების დამოწმებით ამყარებს. **გამაძლიერებელი ზმნიზედა** „აბსოლუტურად“ კი ტრაბახის პროცესში კოგნიტური მანიპულაციის ეფექტურ ფორმად გვევლინება.

პარტია „თავისუფალი საქართველოს“ ლიდერი კ. კუკავა **პოლიტიკურ გამბედაობით ტრაბახობს**: „**მე** მოვედი პოლიტიკაში 10 წლის წინ **ჩემი** პრინციპებით და **გახსოვთ**, რომ **მე** შემემლო მაღალი თანამდებობები დამეკავებინა სხვადასხვა მთავრობის დროს და ამაზე **უარი განვაცხადე** და ვამჯობინებდი ყოველთვის

როცა **რუსთაველზე** გამოდიოდა თბილისი, ვმდგარიყავი მათ გვერდით და არ ამცილებია არცერთი **დუბინკა, ჭავლი და მხუთავი აირი**. ძალიან ცოტაა ასეთი პოლიტიკოსი, რომელიც არასდროს ამას არ გამოკლებია“.

<https://www.youtube.com/watch?v=kqQZXHYgurQ>

კუკავას რიტორიკისთვის დამახასიათებელია პირველი პირის მხოლოდითი რიცხვის **ნაცვალსახელების** „მე“, „ჩემი“ **გამეორება**. მსმენელთან ემოციური სიახლოვის დამყარების მცდელობა აუდიტორიისადმი **ფამილარული მიმართვით** „გახსოვთ“.

იგი **სტილისტური ხერხის - ჩამონათვალის** გზით ჩამოთვლის იმ ღირსეულ ქმედებებს, რის საფუძველზეც თავს უფლებას აძლევს საკუთარი თავი **შეაფასოს** შემდეგი სიტყვებით : „ძალიან ცოტაა ასეთი პოლიტიკოსი...“.

აღსანიშნავია, სიტყვა „რუსთაველი“, რომელშიც მოიაზრება რუსთაველის ქუჩა და არა თავად პოეტი, რომელიც **მეტონიმურად** გამოხატავს ცვლილებების, ბრძოლის, პროტესტის და ტრანსფორმაციების ადგილს და რომლის სწორად გასაგებად, მოსაუბრესა და მსმენელს შორის აცულებლად უნდა არსებობდეს საერთო ფონური ცოდნა. ნარატივის ბოლოს კი კ. კუკავა გაცნობიერებულად თუ გაუცნობიერებლად იყენებს **პლეონაზმს** „არასდროს..არ“.

საქართველოს მეოთხე პრეზიდენტი გ. მარგველაშვილი კი **კოლექტიური ტრაბახის ფორმას ანიჭებს უპირატესობას**: „შარშან 1 ოქტომბერს, ჩვენ იმ გეგმით, რომლითაც გაგვაერთიანა ბიძინა

ივანიშვილმა, **შევძელით** პოლიტიკიდან, სახელმწიფოს მმართველობიდან გაგვეშვა რეჟიმი, რომელსაც ჰქონდა **უზარმაზარი** გავლენა თითოეულ ოჯახზე, ფაქტობრივად, თითოეულ ოჯახში ჰყავდა პრობაციონერი. **ჩვენ** **შევძელით** **უპრეცედენტო**, **ჩვენ** ეს ხალხი ხელისუფლებიდან გავუშვით მშვიდად, ყოველგვარი დამაბულობის გარეშე. დღესაც, ახლა **ჩვენ** ვაშენებთ ახალ ქვეყანას, **ჩვენ** ვქმნით სახელმწიფოს, რომლის ძირითადი კონტურებიც, ამ **ურთულესი** ერთი წლის კოჰაბიტაციის პროცესში **შევძელით**. **ჩვენ** **შევძელით**, რომ მოგვევლო სოფლისთვის, **ჩვენ** **შევძელით** **უპრეცედენტო** ჯანდაცვის პროგრამის განხორციელება და ახლა ყველა მოქალაქე არის დაზღვეული. **ჩვენ** **შევძელით** დაგვემსხვრია პოლიციური რეჟიმი, **ჩვენ** **შევძელით**, რომ განათლების სისტემაში შეგვეტანა თვისობრივი ცვლილებები და აი, ამ ფონზე **ჩვენ** გვაქვს ახალი მიზანი თავისუფალი, თანამედროვე, ევროპული ქვეყნის აშენების. ამ მიზნისთვის **ჩვენ** უბრალოდ არ გვჭირდება, რომ მოვუგოთ **ჩვენს** **ოპონენტებს**. არჩვენები ქართულ ოცნებას მოგებულ აქვს. რეალურად **ჩვენ** ვიცით, რომ მოგებულ გვაქვს არჩვენები, მაგრამ **ჩვენ** გვჭირდება თანამონაწილეობა თითოეული მოქალაქისა ახალი ქვეყნის შექმნაში“.

[საპრეზიდენტო დებატები 2013 - ბაქრაძე, ხარატიშვილი, თარგამაძე, მარგველაშვილი - YouTube](#)

პოლიტიკოსი დასაწყისშივე ცნობილი პოლიტიკური ფიგურის სახელს ახსენებს და თავიდანვე ნდობაში შედის აუდიტორიასთან.

იგი, სტილისტური ხერხის, ჩამონათვალის ხერხით „ახმოვანებს“ საკუთარი გუნდის მიღწევებს. სათქმელის გამომსახველობისთვის მიმართავს **გამეორებას**, რაც ნარატივს ჰიპერბოლიზირებულს ხდის. **პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ნაცვალსახელი** „ჩვენ“ - შვიდჯერ არის გამოყენებული. ზედსართავი სახელები **აღმატებით** ხარისხში „ურთულესი“, „უზარმაზარი“ და მრავალგზის ნახსენები ასევე **ზედსართავი სახელი** „უპრეცედენტო“ უნიკალურობის და განსაკუთრებულობის ელფერს სძენს სათქმელს. თავს იწონებს უკვე ნამოქმედართი წარსულში ან იმით, რაც ახლა ხდება აწმყოში. შესაბამისად, ტრაბახი წარსულისა და ახლანდელი დროის აღმნიშვნელი ზმნებით არის გადმოცემული „მევეძელით“, „ვაშენებთ“ ა.შ. დროის აღმნიშვნელი **დეიქსისი** „შარშან“ და თან დართული კონკრეტული **რიცხვი**, მეტ დამაჯერებლობასა და კონკრეტიკას სძენს სათქმელს.

გიორგი მარგველაშვილი **საკუთარი სამშობლოთი ტრაბახობს**: „**მე ვხედავ** ქვეყანას, რომელსაც მსოფლიო იცნობს არა პოლიტიკური კრიზისებით თუ ჰუმანიტარული პრობლემებით, არამედ, მისი **განსაცვიფრებელი** სილამაზით, ცხოვრების სილადით და რაც მთავარია **მშრომელი, შემოქმედი, კეთილშობილი, სტუმართმოყვარე** ხალხით. **მე ვხედავ** ენერგიას, რომელმაც **რუსთაველს** ვეფხისტყაოსანი დააწერინა, რომელმაც **ექვთიმე თაყაიშვილს** თავგანწირვის ფასად წინაპართა საუნჯის დაცვის ძალა მისცა, ენერგიას, რომელმაც **ფიროსმანს** შავი ლომი დაახატინა და ექიმ **იოსებ ჟორდანიას** პატარა გოგონას გადასარჩენად სიცოცხლე

დაათმობინა. მე ვხედავ იმ ალტაცების განმეორებას, რომელიც მოჰგვარა მსოფლიოს მცხეთის ჯვრის სიდიადემ, ქართული ანბანის უნიკალურობამ, ვაჟას პოეზიის სიღრმემ, ჩაკრულოსა და კრიმანჭულის საოცარმა ჰარმონიამ, ქართული მეცნიერების აზრის მასშტაბურობამ და აღფრთოვანების ღირსმა სპორტულმა სასწაულებმა“.

(27) პრეზიდენტი გიორგი მარგველაშვილის ინაუგურაცია - YouTube

საქართველოს მეოთხე პრეზიდენტი, გიორგი მარგველაშვილი ფრაზის „მე ვხედავ“ არაერთგზის გამეორებით გვიქმნის დიადი საქართველოს წარმოსახვით ხატს (imagery) დიდებული ადამიანებით. დადებითი კონოტაციის მქონე ზედსართავი სახელების „განსაცვიფრებელი“, „მშრომელი“, „მემოქმედი“, „კეთილშობილი“, „სტუმართმოყვარე“ მრავალფეროვანს ხდის ტრაბახს. ავტორი მიმართავს ალუზიურ რეფერენციებს ქართული პროზის, პოეზიის, ფერწერის კორიფეების, ხელოვნების ნიმუშების პრეცედენტულ სახელებად მოხსენიებით.

მეორე ქვეთავის მეორე პარაგრაფში „ფარული ტრაბახი ქართულენოვან პოლიტიკურ ნარატივში“ გამოვყოფთ ფარული ტრაბახის შემდეგ სახესხვაობებს: 1.წუწუნის ფონზე ტრაბახი; 2.ფაქტების ციტირებით საკუთარ თავზე რეფერენციით ტრაბახი; 3.ზოგადი მახასიათებლების ციტირებით საკუთარ თავზე რეფერენციით ტრაბახი; 4.პარტიის წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი; 5.საკუთარი სამშობლოს

წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი; 6.საკუთარ წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი; 7.თვით-დაკნინების ფონზე ტრაბახი; 8.პარტიის კომპლიმენტირების ფონზე საკუთარ თავზე რეფერენციით ტრაბახი; 9.მსხვერპლის ტრაბახი; 10.საკუთარ თავზე მესამე პირში საუბრით ტრაბახი.

მაგალითად, ლეიბორისტული პარტიის ლიდერი შალვა ნათელაშვილი წუწუნის ფონზე ტრაბახობს: „**მე არ მეკითხებით ამ თემებზე არაფერს თორემ, კონსტიტუციის ავტორი ვარ, მოქალაქეობის კანონის ავტორი ვარ, ემიგრაციის კანონის ავტორი ვარ, იმიგრაციის კანონის ავტორი ვარ, იარაღის ტარების აკრძალვის კანონის ავტორი ვარ, საპარლამენტო კანონმდებლობის ავტორი ვარ, პარტიების, ფრაქციების, კომისიების**“.

<https://www.youtube.com/watch?v=T2uyUU1CSww>

ნათელაშვილი ერთგვარ უკმაყოფილებას გამოთქვამს მასმედიის წარმომადგენლების მისამართით, მაგრამ ამ თითქოსდა შეუმჩნეველი დაწუწუნების ფონზე მაინც იწყებს ტრაბახს, ექვსჯერ **იმეორებს** ფრაზას „ავტორი ვარ“ ყველა წინადადების ბოლოს და ქმნის **ეპიფორის** ეფექტს. ყოველივე ზემოთ ჩამოთვლილის შედეგად კი ვღებულობთ ტიპურ გაზვიადებულ პოლიტიკურ ბრაგალოგს.

საქართველოს მეორე პრეზიდენტი ე. შევარდნაძე თავს უფლებას აძლევს **ცნობილი ადამიანის სახელის საკუთარ წარმატებულ პოლიტიკურ მოღვაწეობაზე დამოწმებით იტრაბახოს.**

„ბიუჯეტის საკითხებში მე ბევრი ვერ შემედავება. მთელი ჩემი ცხოვრებაა, კომუნისტების დროსაც **14 წელიწადი** ცენტრალური კომიტეტის მდივანი ვიყავი და **რა თქმა უნდა** ბიუჯეტს ვფლობდი და ვადგენდი და ვმართავდი ამ პროცესს. მე რომ ჩამოვედი საქართველოში, **მაშინ ბიუჯეტზე ვინ ლაპარაკობდა?** არავითარი ბიუჯეტი არ იყო. ისევე როგორც ხალხის დასაქმება არ იყო. ხშირად ვამბობ ქართველმა კაცმა თოხი გადააგდო და თოფი დაიჭირა ხელში და **ერთმანეთს დავსდევდით, ხომ?** და მერე ამ **10 წლის** განმავლობაში ქვეყანა ავად თუ კარგად დალაგდა, იდეალური მდგომარეობა კი არ იყო, უარესი იყო ვიდრე დღეს, მაგრამ ქვეყანა ხომ აშენდა. როგორც აი **ბუმმა** თქვა, დემოკრატიული სახელმწიფო აშენდა“.

(8) შევარდნამე სააკაშვილსა და ვარდების რევოლუციაზე - YouTube

ე. შევარდნამე კონკრეტული **ციფრების** სამხილად მოყვანით, წარმოაჩენს მისი მოღვაწეობის მასშტაბურობას. ორჯერ სვამს **რიტორიკულ შეკითხვას**, რომლის მიზანია არა პასუხის მიღება აუდიტორიისგან, არამედ, თავის მეშვეობით გამორჩეულ პოლიტიკურ კარიერაზე მითითება. **ალეგორიული** წინადადება „ქართველმა კაცმა თოხი გადააგდო და თოფი დაიჭირა ხელში“ მრავალფეროვანს და მსმენელისთვის მიმზიდველს ხდის სათქმელს. მსგავსად სხვა პოლიტიკოსებისა, აქტიურად იყენებს პირველი პირის **ნაცვალსახელებს** „მე“, „ჩვენ“. **ჩართული** „რა თქმა უნდა“ კი

თითქოსდა წარმოთქმულის უტყუარობის ერთგვარ გარანტად გვევლინება.

„საქართველოს მწვანეთა პარტიის“ წევრი გ. გაჩეჩილაძე კი იმ მოტრაბაზე ადამიანთა სიას მიეკუთვნება, რომლებიც ცდილობენ საკუთარი თავისგან დახატონ მსხვერპლის პორტრეტი. **მსხვერპლის ტრაბახა** რიტორიკა მიღწეულია ფაქტების **ჩამოთვლით**, **ზედსართავი სახელის** აღმატებით ხარისხში „უძველესი“ და უნიკალურობის აღმნიშვნელი სიტყვის „ერთადერთი“ გამოყენებით:

„მე სიამაყით მინდა განვაცხადო, რომ **ერთადერთი** პარტია ვარ, რომელიც სათავეს იღებს ეროვნული მოძრაობიდან და ერთ-ერთი **უძველესი** პარტია არის საქართველოში, რომელიც არის დამფუძნებელი ევროპის მწვანეთა პარტიის და მიუხედავად იმისა, რომ **სისტემატიურ დევნას**, **შევიწროებას** განიცდიდა ყოველი პერიოდის განმავლობაში, მაინც მოახერხა და შექმნა ეკოლოგიური პოლიტიკის საფუძვლები საქართველოში.

(7) #დებატები დედაქალაქის მერობის ყველა კანდიდატს შორის #არჩევნები2021 #LIVE - YouTube

მესამე თავის მესამე ქვეთავი „**ტრაბახი ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსში**“ შედგება ორი პარაგრაფისგან და მათ განხილვას ვახდენთ ქართულენოვანი პოლიტიკური ტრაბახის ანალოგიით. პირველი პარაგრაფში „**პირდაპირი ტრაბახი ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ნარატივში**“ გამოვყოფთ პირდაპირი ტრაბახის შემდეგ ტიპებს: 1.დაპირებების ფონზე მომავალ დროში ტრაბახი;

2.კოლექტიური ტრაზახი - გუნდის პოლიტიკური გამოცდილებითა და მიღწევებით; 3.სხვისი დაკნინების (კონკურენტი პარტია) ფონზე ტრაზახი; 4.თვით-კომპლიმენტირების ფონზე ტრაზახი; 5.საკუთარი სამშობლოთი ტრაზახი; 6.თანაგუნდელითა და მისი შესაძლებლობებით ტრაზახი.

რესპუბლიკური პარტიის კანდიდატი მ. რომნი **დაპირებების ფონზე მომავალ დროში ტრაზახობს**: „If I become President, *I'll* get America working again. *I* will get us on track to a balanced budget. The President hasn't. I will. *I'll* make sure **we can** reform Medicare and Social Security to preserve them for coming generations“. <https://www.c-span.org/video/?308543-1/2012-presidential-candidates-debate>

პრეზიდენტობის კანდიდატი მ. რომნი ტრაზახობს ჯერ არ შესრულებული მოქმედებებით მომავალ დროში. დაპირებების ფონზე, რომელიც გამოხატულია **პირობითი წინადადების კონსტრუქციით „If...will“**, პირველი პირის მხოლოდობითი რიცხვის ნაცვალსახელით „I“, პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ნაცვალსახელით „we“, გამეორების ტექნიკით, მოდალური ზმნით „can“ ცდილობს აუდიტორიის დარწმუნებას, არა ცარიელი დაპირებებით, არამედ, მის მიერ ჩამოთვლილი კონკრეტული სამომავლო გეგმებითა თუ სტრატეგიებით, რომ რესპუბლიკური პარტია შეძლებს გარდამტეხი რეფორმების გატარებას და საზოგადოების მოლოდინის გამართლებას. მეტიც, ჯერ არ დამდგარი მომავლით ტრაზახი, განსაკუთრებულად თავდაჯერებული პოლიტიკოსის იმიჯს უქმნის მას. არათუ

აუდიტორია, თითქოსდა მომავალიც მისი ზეგავლენისა და კონტროლის ქვეშაა და წინსწრებით ხედავს მომავლის სურათს.

თვით-კომპლიმენტირების ფონზე ტრაბახობს ამერიკის 44-ე პრეზიდენტი ბ.ობამა: “Four years ago, **I told** the American people and **I told** you *I* would cut taxes for middle-class families, **and I did**. I told you I'd cut taxes for small businesses, **and I have**. **I said** that I'd end the war in Iraq, and **I did**. **I said** that we would put in place health care reform to make sure that insurance companies can't **jerk you around**, and if you don't have health insurance, that you'd have a chance to get affordable insurance -- **and I have**. **We've** created **5 million jobs** -- gone from **800,000** jobs a month being lost -- and **we** are making progress. **We** saved an auto industry that was on **the brink of collapse**”. <https://www.c-span.org/video/?308543-1/2012-presidential-candidates-debate>

ბ.ობამა არ ერიდება საჯარო თვით-კომპლიმენტირებას თავისი წარმატებული პოლიტიკური კარიერიდან ფაქტების **ჩამოთვლის** გზით. ყველა მის სატრაბახო პოლიტიკურ ქმედებაზე ხაზგასასმელად აქტიურად იყენებს **გამეორების** ტექნიკას. **პარალელური წინადადებები** - „I told the American people“, რომელსაც მოყვება კონკრეტული დაპირებები “I would cut taxes for middle-class families, "I'd cut taxes for small businesses, "I'd end the war in Iraq", კოჰერენტულობისა და კოჰეზიის ეფექტს ქმნის მსმენელის თვალში. **კაუზალური ენის** გამოყენება „I told you (გითხარი)...and I did (გავაკეთე)“ ქმნის მიზეზ-შედეგობრივ კავშირს მომხსენებლის დაპირებებსა და შემდგომ განხორციელებულ ქმედებებს შორის.

კონკრეტული ციფრების ციტირება კი მეტ თავდაჯერებულობას მატებს პოლიტიკოსის გამოსვლას. აქვე ვხვდებით როგორც იდიომატურ „jerk around“ (მოექცე ვინმეს უსამართლოდ), ასევე მეტაფორულ გამონათქვამს „be on the brink of smth“ (ნაპირას ყოფნა).

რესპუბლიკური პარტიის წევრი ჯ. ფრენჩ კემპი კი თანაგუნდელითა და მისი შესაძლებლობებით ტრაბახობს : „**Bob Dole, as I said earlier, is a man of courage, a man of principles, a man who crawled out of a fox hole on Riva Ridge in 1945 to save a wounded brethren. The bible says no greater love hath a man than he gave his life.** Well, Bob Dole did, just about, he'd been through the valley of the shadow and he as Commander-in-Chief can take this country with the courage of **Churchill. The principles of Lincoln** and the indefatigable optimism and spirit that this nation expects from its Commander-in-Chief and the next President of the United States, Bob Dole“.

<https://www.c-span.org/video/?281621-2/2008-presidential-candidates-debate>

ჯ. კემპი ხოტბას ასხამს თანაგუნდელ ბობ დოულს და მას მეტაფორულად ახასიათებს როგორც „a man of courage“ (კაცი გამბედაობა), „a man of principles“ (პრინციპის კაცი). ბობ დოულის მიერ 1945 წელს რივა რიჯზე ჩადენილი გმირული ამბის მოყოლისას, რაც შეიძლება რიტორიკულ ხერხ ანექდოტედ (anecdote) მივიჩნიოთ, მოჰყავს ბიბლიური ალუზია: „**no greater love hath a man than he gave his life**“ (იმაზე მეტი სიყვარული არ არსებობს ადამიანისთვის, ვიდრე მისთვის თავის გაწირვა). ამას გარდა,

გამოსვლაში ვხდებით **პრეცედენტულ სახელებს** - ლინკოლნი, ჩერჩილი.

მესამე ქვეთავის მეორე პარაგრაფში **შეფარული ტრაბახი ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ნარატივში** ვხვდებით შემდეგ კლასიფიკაციას: 1.საკუთარ წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი; 2.თვით- დაკნინების ფონზე ტრაბახი; 3.პარტიის წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი; 4.რიტორიკული კითხვის დასმის ფონზე საკუთარ თავზე რეფერენციით ტრაბახი.

ვიცე პრზიდენტი ალ გორე **პარტიის წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახობს**: “Well, the economy is growing very **strongly** right now. It is **higher than** in either of the last two Republican administrations. **Bob Dole said** in February of this year this is **the strongest economy in 30 years**. The **conservative business journal**, "Barron's," says this is **the strongest economy in 30 years**. We've got good solid growth”.

<https://www.c-span.org/video/?74250-1/vice-presidential-candidates-debate>

ალ გორე პირდაპირ როდი ამბობს, რომ მისმა გუნდმა მოახერხა უძლიერესი ეკონომიკის შექმნა, არამედ, ამისათვის ტრაბახის შენიღბულ ფორმას ირჩევს და ცნობილი პოლიტიკოსებისა თუ ცნობილ ჟურნალში პოლიტიკური ექსპერტების მიერ გამოთქმულ მოსაზრებებს იმოწმებს საკუთარი გუნდის მიღწევების ხაზგასასმელად. **ზმნიზედა** „strongly“ (საგრძნობლად),

ჩამონათვალის ტექნიკა, ზედსართავი სახელი შედარებით ხარისხში “higher than”, ზედსართავი სახელი აღმატებით ხარისხში “strongest” (უძლიერესი), პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ნაცვალსახელი „we”, გამეორება - ეს ის ლინგვისტური ტექნიკებია, რომლებიც ქმნიან ფარულად ტრაბახა ალ გორეს მონოლოგს.

პრეზიდენტობის დამოუკიდებელი კანდიდატი ჰ. როს პეროტი ტრაბახის განსვავებულ ფორმას მიმართავს - **რიტორიკული კითხვის დასმის ფონზე საკუთარ თავზე რეფერენციით ტრაბახი:** „Together **we** can get anything done. The president mentioned that you need the right person in a crisis. Well, **folks**, we got one. Pretty simply, **who's the best-qualified person up here on the stage to create jobs?** Make your decision and vote on November the 3rd. **I suggest** you might consider somebody who's created jobs. Who's the **best person to manage money?** **I suggest** you pick a person who's successfully managed money. **Who's the best person to get results and not talk? Look** at the record and make your decision. And, finally, **who would you give your pension fund and your savings account to manage?** And, last one, **who would you ask to be the trustee of your estate and take care of your children if something happened to you?.**“

<https://www.c-span.org/video/?33253-1/presidential-candidates-debate>

პეროტი ზედიზედ სვამს ხუთ რიტორიკულ შეკითხვას საკუთარ თავზე ფარული რეფერენციით: „who's the best-qualified person up here on the stage to create jobs“ (ამ დარბაზში, ვინ არის ყველაზე კვალიფიცირებული ადამიანი სამუშაო ადგილების გაზრდაში?),

„Who's the best person to manage money? (ამ დარბაზში, ვის შეუძლია ყველაზე გონივრულად ფულის მართვა?), „Who's the best person to get results and not talk? (ვინ ლაპარაკობს ნაკლებს და აკეთებს მეტ საქმეს?), „who would you give your pension fund and your savings account to manage?“ (ვის მიანდობდით თქვენს საპენსიო ანგარიშებს?), „who would you ask to take care of your children if something happened to you?“ (ვის მიანდობთ შვილების ბედს საჭიროების შემთხვევაში?). იგი პირდაპირი ფორმით მიმართავს მსმენელს სიტყვებით „Folks“ (მეგობრებო), „look“ (შეხედეთ), დროგამოშვებით იყენებს პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ნაცვალსახელს „we“, მოდალურ ზმნას „can“ და გამეორების ტექნიკას.

ზოგადი დასკვნები

ჩატარებული კვლევის და ქართულენოვანი და ინგლისურენოვანი ემპირიული მასალის დამუშავების საფუძველზე შეგვიძლია გამოვიტანოთ შემდეგი დასკვნები:

□ „დისკურსი“ პოლისემიური და პროგრესული ფენომენია და საკვლევად მიმზიდველ დარგს წარმოადგენს. დისკურსი არის კულტურა კულტურაში, რომელიც მნიშვნელოვან როლს ასრულებს საზოგადოებრივი რეალობის ფორმირებაში, მის გარდასახვასა და ტრანსფორმაციაში. იგი რეალიზდება სოციო-კულტურულ, ისტორიულ, იდეოლოგიურ კონტექსტში. გამოიყოფა დისკურსის არაერთი ტიპი: სამედიცინო, პოლიტიკური, იურიდიული, მედია, ბიზნეს, საგანმანათლებლო, რელიგიური ა.შ.

□ რიტორიკა ანტიკური ხანის საბერძნეთიდან იღებს სათავეს და პოლიტიკური დისკურსის საწინდრად გვევლინება. მათი იდეოლოგიური კვეთა იმაში გამოიხატება, რომ ორივე მათგანი საერთო მიზნებს ემსახურება, ესენია: საზოგადოებაში კოლექტიური ცნობიერების მანიპულირება, აუდიტორიის კეთილგანწყობილების მოპოვება, მაღალი ინტელექტუალური და მორალური შესაძლებლობების დემონსტრირება.

□ პოლიტიკური დისკურსი გამოირჩევა მრავალფეროვანი ლინგვო-სემიოტიკური ბუნებით. მის ეკოსისტემას ქმნის შემდეგი მახასიათებლები: ინფორმაციულობა, ფატიკურ-კონვენციურობა, ემოციურ-ექსპრესიულობა, სლოგანურობა, პოლემიკურობა,

შემფასებლობა, აგრესიულობა, ლოზუნგურობა, დეკლამატორული სტილი, პროპაგანდისტული ტრიუმფალიზმი, ორაზროვნება ა.შ.

□ ფსიქოლინგვისტიკა ინტერდისციპლინარული მეცნიერებაა. იგი ძვ. ეგვიპტური ცივილიზაციიდან იღებს სათავეს და დაინტერესებულია იმ ფსიქოლოგიური და ნევრობიოლოგიური ფაქტორებით, რომლებიც ადამიანს ეხმარება ენის შეცნობასა და გამოყენებაში. ფსიქოლინგვისტიკის შესწავლა მნიშვნელოვნად გვეხმარება ტრახახის, როგორც ფსიქოლინგვისტური ფენომენის შეცნობა-ანალიზში და მისი კომპლექსური ბუნების გამოვლინებაში.

□ თანამედროვე პოლიტიკური რეალობა და ტრახახის გამოყენების სიხშირე გვადლევს იმის თქმის საშუალებას, რომ დღევანდელი საზოგადოება გაცილებით კეთილგანწყობილია ტრახახის ფენომენის მიმართ. მეტიც, სიტყვა ტრახახი ჩანაცვლებულია, თითქოსდა უფრო ნეიტრალური ჟღერადობის, მაგრამ აბსოლუტურად იდენტური შინაარსის მქონე სინონიმური სიტყვებით, როგორცაა: თვით-რეკლამირება, თვით-პრეზენტაცია, თვით-პრომოცია.

□ ტრახახის მაპროვოცირებელ მიზეზებად შეიძლება დავასახელოთ შემდეგი ფაქტორები: ნარცისისიზმი და ეგოცენტრიზმი, ჰორმონი დოჟამინი, რომელიც საკუთარ თავზე აღტაცებით საუბრისას გამოიყოფა, სულიერი სიცარიელე, არასრულფასოვნების კომპლექსი ა.შ.

□ ტრაზახი სამეტყველო აქტის ფორმაა, იმდენად რამდენადაც, ტრაზახა ადამიანის მონოლოგი არამხოლოდ უბრალო სიტყვების წყებაა, არამედ სიტყვებით შესრულებული მოქმედებაა მასში ჩადებული კონკრეტული განზრახვით. ტრაზახი, შეიძლება განვიხილოთ ილოკუციური ძალის ცნების პრიზმის ქვეშ და წარმოდგენილი იყოს როგორც ექსპრესივი, რეპრეზენტატივ/ასერტივი, კომისივი.

□ ტრაზახა ადამიანების ბრაგალოგები ხასიათდება საერთო ლინგვო-სტილისტური, რიტორიკული ხერხებით. ესენია: პირველი პირის მხ. რიცხვის ნაცვალსახელები, კოლექტიური „ჩვენ“, ზედსართავი სახელები აღმატებით ხარისხში, ელიპტიკური წინადადებები, ჰიპერბოლა, Amplification (გაძლიერება), გამეორება, შედარება, რიტორიკული შეკითხვა, juxtaposition (შეპირისპირება), იმიჯერი (imagery), ირონია, ალიტერაცია, პერსონიფიკაცია, მეტონიმია, ოქსიმორონი, ზეუგმა, ონომატოპეა, ეპითეტი, ლიტოტესი, იდიომი.

□ პოლიტიკურ დისკურსში, უმეტესწილად კი, წინა საარჩევნო კამპანიებისას, მაშინ, როცა ყველაზე მეტად მატულობს ტემპერატურა პოლიტიკურ ველზე, პოლიტიკოსები ძირითადად მიმართავენ ორი სახის ტრაზახს: პირდაპირს და შენიღბულს.

□ პოლიტიკური ტრაზახის პირდაპირი ფორმის ქართულ-ენოვანი მაგალითების ჯამური რაოდენობა ჩვენ მიერ შესწავლილ ემპირიულ მასალაში შეადგენს ორმოცდაერთს (41). აქედან,

ყველაზე მეტად აქტუალურია - კოლექტიური ტრაზახის ტიპი (16 მაგალითი), ყველაზე ნაკლებად აქტუალურია - ცნობილ ადამიანებთან ურთიერთობით ტრაზახის ტიპი (1 მაგალითი). პირდაპირი ტრაზახის ენობრივი გაფორმება ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში მეტად მრავალფეროვანია.

□ პოლიტიკური ტრაზახის ფარული ფორმის ქართულენოვანი მაგალითების რაოდენობა შეადგენს თოთხმეტს (14). ქართველ პოლიტიკოსებში ყველაზე ხშირად ვხვდებით საკუთარ წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაზახს (4 მაგალითი) და ყველაზე ნაკლებად წუწუნის ფონზე ტრაზახს (1 მაგალითი), მსხვერპლის ტრაზახს (1 მაგალითი), საკუთარ თავზე მესამე პირში საუბრით ტრაზახს (1 მაგალითი). პირდაპირ ტრაზახთან შედარებით, ქართულენოვანი ფარული პოლიტიკური ტრაზახის ქვე-ტიპების ენობრივი გაფორმება ნაკლებად მრავალფეროვანია.

□ პოლიტიკური ტრაზახის პირდაპირი ფორმის ინგლისურენოვანი მაგალითების რაოდენობა ჩვენ მიერ შესწავლილ და გაანალიზებულ ემპირიულ მასალაში შეადგენს ორმოცდარვას (48). ყველაზე გავრცელებული ტიპია თვით-კომპლიმენტირების ფონზე ტრაზახი (19 მაგალითი), ყველაზე ნაკლებად გავრცელებული კი დაპირებების ფონზე მომავალ დროში ტრაზახი (1 მაგალითი). ქართულენოვანი მაგალითების მსგავსად, პირდაპირი ტრაზახის

ენობრივი გაფორმება ამერიკულ პოლიტიკურ დისკურსშიც მეტად მრავალფეროვანია.

□ პოლიტიკური ტრაბახის ფარული ფორმის ინგლისურენოვანი მაგალითების რაოდენობა შეადგენს ცხრას (9). ყველაზე მეტად გარცელებული ტიპია საკუთარ წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი (4 მაგალითი), ყველაზე ნაკლები პოპულარობით სარგებლობს პარტიის წარმატებაზე სხვისი შეხედულების დამოწმებით ტრაბახი (1 მაგალითი). პირდაპირ ტრაბახთან შედარებით, ინგლისურენოვანი ფარული პოლიტიკური ტრაბახის ტიპების ენობრივი გაფორმებაც ნაკლებად მრავალფეროვანია.

□ ქართულენოვან და ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ტრაბახს შორის მთავარი მსგავსება იმაში მდგომარეობს, რომ ორივე ენის პოლიტიკოსთა გამოსვლის მთავარი მესიჯი არის სიამაყის, უპირატესობის, ძალაუფლების დემონსტრირება. იმ სტილისტურ თუ რიტორიკულ ხერხებს, რასაც ვხდებით ქართულ ენაში, ვხვდებით ინგლისურ ენაშიც, ესენია: ჩამონათვალი, გამეორება, გაზვიადება, დეიქსისი, პლეონაზმი, ანტითეზისი, ნეოლოგიზმები, ირონია, იდიომი, მეტაფორა, სტატისტიკური ენა, პოლიტიკური ტერმინოლოგია, ალუზია, პრეცედენტული სახელები, იმიჯერი, მეტონიმია, პირის, საკუთარი, კუთვნილებითი ნაცვალსახელები, ზედსართავი სახელის შედარებითი/აღმატებითი ხარისხი,

ანტონიმური წყვილები, ჩართული ფორმები, გამაძლიერებელი ზმნიზედები ა.შ.

□ ტრაბახის პროცესში გარდამტეხ როლს ასრულებს კომუნიკანტთა კულტურული ფონი და ღირებულებები. ქართულენოვან და ინგლისურენოვან პოლიტიკურ ტრაბახს შორის განსხვავება კულტურულად არის დეტერმინებული. ეს განსხვავება კი ენობრივ დონეზე ძირითადად ალუზიებით არის გამოხატული.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებები აისახა შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. „ტრაბახი, როგორც ფსიქოლინგვისტური ფენომენი და მისი გამოხატულება პოლიტიკურ დისკურსში“, საერთაშორისო სამეცნიერო-პერიოდული გამოცემა „კულტურათაშორისი კომუნიკაციები“, თბილისი, 2020 (გვ. 88-95) ISSN 1512-4363

2. „პოლიტიკური დისკურსი - მსმენელზე ორიენტირებული მანიპულაციური ხელოვნება“, საერთაშორისო სამეცნიერო-პერიოდული გამოცემა „კულტურათაშორისი კომუნიკაციები“, თბილისი, 2023 (გვ.63-66) ISSN 1512-4363

3. ‘Bragging in Political Discourse and its Manifestation on Linguistic Level,’ An International Journal in English “The Criterion”, Vol. 14, India, Feb. 2023, Indexed in google scholar, (pp 265-273), Impact Factor 786, ISSN: 0976-8165

4. 'Linguistic peculiarities of Humblebragging and Outright Bragging in pre-election debates,' RS Global Journals, International Journal of Innovative Technologies in Social Science, Poland, March, 2023, indexed in Erih+ https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/30032023/7974

მონაწილეობა სამეცნიერო კონფერენციებში:

1. საერთაშორისო სიმპოზიუმი 'Intercontinental Dialogue on Phraseology: Creativity, interdiscursivity, multimodality: Lexis, Phraseology and beyond,' პოლონეთი, 14 აპრილი, 2023. მოხსენების თემა: 'Humblebragging VS Outright Bragging in political Speeches.'

2. საერთაშორისო სიმპოზიუმი 'Lexis and Phrasemes in Discourse Studies,' პოლონეთი, 2 ივნისი, 2022. მოხსენების თემა: 'Linguistic manipulation and Bragging in Political Discourse.'